

**Národní zpráva Energetického regulačního
úřadu o elektroenergetice a plynárenství
v České republice za rok 2017**

červenec 2018

Seznam nejpoužívanějších zkratek

ACER	Agentura pro spolupráci energetických regulátorů <i>Agency for the Cooperation of Energy Regulators</i>
CEER	Rada evropských energetických regulátorů <i>Council of European Energy Regulators</i>
ČR, CZ	Česká republika
EK, Komise	Evropská komise
energetický zákon	zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
EP	Evropský parlament
ERÚ, úřad	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU, Unie	Evropská unie
operátor trhu, OTE, a.s.	společnost OTE, a.s. – operátor trhu
PCI	projekty společného zájmu <i>Projects of Common Interest</i>
REMIT	nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií
TYNDP	Desetiletý plán rozvoje soustavy <i>Ten Year Network Development Plan</i>
V4	Visegrádská čtyřka

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Hlavní události na trhu s elektřinou a plynem.....	4
3.	Elektřina.....	6
3.1.	Regulace sítí.....	6
3.1.1.	Unbundling.....	6
3.1.2.	Fungování z technického hlediska.....	6
3.1.3.	Síťové tarify uplatňované za propojení a přístup	7
3.1.4.	Přeshraniční problematika	8
3.1.5.	Soulad s dalšími právními předpisy (compliance).....	13
3.2.	Prosazování hospodářské soutěže.....	14
3.2.1.	Velkoobchodní trhy.....	14
3.2.2.	Maloobchodní trhy	16
3.3.	Bezpečnost dodávek	19
4.	Plyn	20
4.1.	Regulace sítí.....	21
4.1.1.	Unbundling.....	21
4.1.2.	Fungování z technického hlediska.....	22
4.1.3.	Síťové tarify uplatňované za připojení a přístup	25
4.1.4.	Přeshraniční problematika	27
4.1.5.	Soulad s právními předpisy (Compliance).....	28
4.2.	Prosazování hospodářské soutěže.....	29
4.2.1.	Velkoobchodní trhy.....	29
4.2.2.	Maloobchodní trhy	31
4.2.3.	Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže	33
4.3.	Bezpečnost dodávek	34
5.	Ochrana spotřebitele a řešení sporů v elektroenergetice a plynárenství	35
5.1.	Ochrana spotřebitele	35
5.2.	Řešení sporů	35

1. Úvod

Energetický regulační úřad (ERÚ, úřad) předkládá Evropské komisi (EK) a Agentuře pro spolupráci energetických regulátorů (ACER) v pořadí již čtrnáctou *Národní zprávu o elektroenergetice a plynárenství*, a plní tak svoji vykazovací a oznamovací povinnost v souladu s příslušnými směrnicemi a nařízeními Evropské unie (EU).

Energetický regulační úřad působí v souladu se zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména zákona č. 131/2015 Sb., a změně zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, ve znění pozdějších předpisů, jako správní úřad pro výkon regulace v energetických odvětvích od 1. ledna 2001.

Rok 2017 byl pro úřad významným mezníkem. Do 31. července 2017 vedla úřad předsedkyně Alena Vitásková. V souladu s energetickým zákonem jmenovala vláda České republiky pětičlennou Radu ERÚ, která svoji činnost zahájila 1. srpna 2017. ERÚ je tak řízen kolektivním orgánem a dochází k jedné z největších změn v šestnáctileté historii úřadu. Každý rok bude na pět let jmenován nový radní namísto toho, kterému končí funkční období. Do funkce předsedy Rady ERÚ je radní jmenován na dobu zbývající do konce jeho členství v Radě ERÚ, nejvýše však na dobu tří let. Jednání Rady ERÚ se řídí jednacím řádem. Rada ERÚ rozhoduje hlasováním. Členy Rady ERÚ byli jmenováni: Vratislav Košťál, Rostislav Krejcar, Vladimír Outrata (jako předseda Rady ERÚ), Jan Pokorný a Vladimír Vlk.

Rada ERÚ schvaluje návrhy prováděcích právních předpisů, návrhy zásad cenové regulace a návrhy cenových rozhodnutí, dále pak plán činnosti úřadu, návrh rozpočtu, závěrečný účet a zprávu o činnosti a hospodaření Energetického regulačního úřadu. Kromě toho Rada rozhoduje o opravných prostředcích proti prvoinstančním rozhodnutím vydaným úřadem.

Činnost úřadu se v roce 2017 kromě standardní činnosti vyplývající z povinností a kompetencí, definovaných energetickým zákonem a související s nadřazenou legislativou, soustředila na přípravu a vlastní přechod na nový systém řízení úřadu. Odcházející vedení tak připravilo soupisy činností a agend tak, aby nové vedení mělo ihned po svém nástupu kompletní přehled o rozpracovanosti úkolů včetně stanovení priorit, na nichž nové vedení začalo okamžitě pracovat.

Energetický regulační úřad efektivně využil příležitostí, které se otevřely díky volbě nové správní rady Rady evropských energetických regulátorů (CEER) a volbám do vedení pracovních skupin v rámci ACER a CEER. V říjnu 2017 se vlivem intenzivní mezinárodní spolupráce stal zástupce úřadu místopředsdou CEER, a další zástupci úřadu zaujímají vrcholná vedoucí místa v několika pracovních skupinách.

2. Hlavní události na trhu s elektřinou a plynem

Energetický regulační úřad působí v souladu s energetickým zákonem, do něhož se promítla příslušná ustanovení třetího energetického balíčku a nařízení (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií (REMIT).

V roce 2017 bylo konzultováno prodloužení *Zásad cenové regulace pro období 2016–2018 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství a pro činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství* do roku 2020. Zásady cenové regulace pro roky 2016–2018 jsou nastaveny tak, aby provozovatelé energetických soustav měli dostatek prostředků a motivace k obnově a rozvoji soustav, a zároveň tak, aby finanční prostředky vybrané od zákazníků nevyváděly ze společností, ale aby prostředky v dlouhodobém horizontu sloužily k údržbě a rozvoji soustav. V návaznosti na tuto veřejnou konzultaci bylo rozhodnuto o prodloužení délky IV. regulačního období ze tří na pět let. Došlo tak k prodloužení aplikace pravidel platných pro roky 2016–2018. Zároveň byla v roce 2017 započata příprava *Zásad cenové regulace pro V. regulační období*, které by mělo začít v roce 2021.

Na začátku roku ERÚ dokončil legislativní proces novelizace vyhlášky č. 262/2015 Sb., o regulačním výkaznictví. Důvodem novelizace byly změny některých právních předpisů upravujících účetnictví, které změny jak směrnou účtovou osnovu, tak i uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty. Aby bylo i nadále zajištěno jasné a srozumitelné vykazování vycházející z účetních výkazů, novelizoval ERÚ vyhlášku č. 262/2015 Sb., o regulačním výkaznictví, a upravil regulační výkazy tak, aby korespondovaly s upravenými účetními výkazy.

Uskutečnila se dvě setkání regulátorů zemí Visegrádské čtyřky (V4). Setkání 7. září v polské Krynici bylo první příležitostí pro představení nové Rady ERÚ partnerským regulátorům. Zástupci regulačních orgánů V4 diskutovali v rámci panelu o dilematech energetické politiky. Dne 14. listopadu následovalo v sídle maďarského regulátora v Budapešti setkání zástupců V4 k problematice „zimního balíčku“ (*Čistá energie pro všechny Evropany; Clean Energy Package for All Europeans*), který by měl prohloubit tržní základy evropské energetiky při zachování svobodné volby energetického mixu a konkurenceschopnosti.

V průběhu roku se zástupci úřadu zúčastnili několika konferencí, jednání Florentského, Madridského a Londýnského fóra a workshopů. Dále se zástupci úřadu účastnili jednání regionálních skupin pro sestavování seznamů projektů společného zájmu (PCI; *Projects of Common Interest*). Další dvoustranná či vícestranná jednání se týkala integrace trhů s elektřinou, integrace trhů s plynem a konkurenceschopnosti.

Necelých 360 tisíc zákazníků změnilo dodavatele elektřiny, podobně jako v roce minulém. Trh jako takový je konsolidovaný. Již několik let po sobě dochází k obdobnému počtu změn dodavatele a k nejvýznamnějším změnám dochází z důvodu fúzí jednotlivých společností. Trh s elektřinou je plně konkurenční a z vysoké konkurence mezi obchodníky s elektřinou profitují zákazníci, kterým se daří vyjednat nízké ceny. Tato vysoká míra konkurence vede i k tomu, že někteří obchodníci v roce 2017 nezvládli podnikatelské riziko a došlo k ukončení jejich činnosti. Ve všech těchto případech zafungoval režim dodavatele poslední instance a zákazníci nezůstali bez dodávky elektřiny. Současně lze sledovat trend růstu tuzemské spotřeby elektřiny, který je spojený s ekonomickým růstem ČR.

Provozovatel české přenosové soustavy, společnost ČEPS, a.s., uvedl v rozvodně Hradec u Kadaně do provozu čtyři PST transformátory (*Phase Shifting Transformers*). Na propojovacích linkách s východní částí Německa tak mohou dispečeri lépe regulovat toky

elektrické energie a udržovat je v bezpečných mezích. Nastavení regulačních parametrů PST transformátorů je koordinováno se zahraničními partnery v rámci přípravy provozu s primárním cílem zajistit spolehlivost elektrizačních soustav v celém regionu střední Evropy.

Regulované ceny související s dodávkou elektřiny meziročně poklesly pro zákazníky připojené na hladinách vysokého a velmi vysokého napětí, mírně naopak vzrostly pro domácnosti a malé podnikatele. Kromě typu odběru pohyb regulovaných cen závisí také na lokalitě, resp. distribučním území, ve kterém se zákazník nachází. Průměrně činil meziroční nárůst regulovaných cen pro zákazníky na hladině nízkého napětí 2,5 procenta a po odečtení inflace tak šlo o změnu v desetinách procenta.

Na maloobchodním trhu s plynem pokračoval trend nárůstu počtu realizovaných změn dodavatele plynu, kdy v roce 2017 změnilo dodavatele 227 tis. zákazníků. Z pohledu stupně a účinnosti otevřenosti a hospodářské soutěže na trhu s plynem tak lze říci, že nastavení legislativního rámce pro přechod k jinému dodavateli odpovídá požadavkům na vytvoření konkurenčního a bezpečného prostředí orientovaného na spotřebitele. Vzhledem k počtu dodavatelů plynu lze konstatovat, že je trh satureován. V dalším období lze změny očekávat především v důsledku přeskupování vlastnických podílů u některých dodavatelů a v důsledku případného ukončení jejich podnikatelské činnosti. Z těchto změn bylo nejvýraznější ukončení činnosti obchodníka VEMEX na českém trhu s plynem. Společnost řízeně předala své maloobchodní i velkoobchodní aktivity společnosti WINGAS, GmbH, organizační složka Česká republika, a nikdo ze zákazníků nebyl vystaven riziku neoprávněného odběru.

Vysoká míra konkurence na trhu s plynem dále způsobila, že v průběhu roku 2017 došlo ke čtyřem případům, kdy obchodník s plynem přestal být schopen dodávat plyn svým zákazníkům. Zákazníci v takových případech mohli využít zrychlenou změnu dodavatele, případně, pokud splňovali podmínky stanovené energetickým zákonem, byla jejich odběrná místa převedena k dodavateli poslední instance.

Chladné počasí, stojící větrné elektrárny v Německu a odstávky jaderných zdrojů ve Francii způsobily, že na českém spotovém trhu zdražila elektřina s dodáním druhý den z lednových průměrných 40–50 EUR/MWh až na 133 EUR/MWh. Tato situace se promítla do spotřeby plynu v ČR, neboť při nižších výrobních nákladech, reprezentovaných především cenou plynu, a vysoké ceně elektrické energie bylo rentabilní využít velké plynové a paroplynové elektrárny.

Z hlediska likvidity trhu s plynem byl důležitý trend nárůstu obchodů realizovaných na trhu organizovaném operátorem trhu, společností OTE, a.s. V roce 2017 dosáhl objem obchodů na vnitrodenním trhu s plynem nového ročního maxima ve výši 3 747 GWh. Došlo tak k meziročnímu nárůstu o 79,4 procenta oproti roku 2016, ve kterém účastníci trhu uzavřeli obchody o objemu 2 088 GWh.

Regulované ceny související s dodávkou plynu budou v roce 2018 srovnatelné s rokem 2017. Podle typu odběru a distribučního území budou stagnovat, nebo porostou v jednotkách procent. Poměr změny u maloobdobitelů a velkoobdobitelů bude opačný, než je tomu u elektřiny, menší nárůst čeká domácnosti. Průměrně regulované ceny porostou o 2,8 procenta, jejich dopad do výsledných cen plynu bude ale díky nižšímu podílu regulované složky méně výrazný než u elektřiny.

3. Elektřina

3.1. Regulace sítí

Problematika regulace sítí prochází v současné době dynamickým vývojem. Český trh je zcela otevřen, zákazníci se orientují a plně využívají všech výhod liberalizovaného trhu.

3.1.1. Unbundling

Směrnice 2009/72/ES EP a Rady (EU) o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (směrnice 2009/72/ES) představuje základní evropský právní akt pro oblast elektroenergetiky stanovující mimo jiné i pravidla působnosti účastníků trhu na elektroenergetickém trhu. Implementace směrnice 2009/72/ES přinesla významnou změnu pro účastníky českého elektroenergetického trhu. Především došlo k významné úpravě právních předpisů v oblasti unbundlingu, přičemž implementace měla zásadní význam nejen z hlediska právní úpravy samotného unbundlingu provozovatele přenosové soustavy a provozovatele distribučních soustav, ale i z hlediska rozšíření pravomocí úřadu v oblasti dohledu, kontroly a sankcí za porušení pravidel pro oddělení.

V případě unbundlingu provozovatelů distribučních soustav, čl. 26 směrnice 2009/72/EU, byl již v předchozím období implementován prostřednictvím příslušného ustanovení energetického zákona, konkrétně § 25a. Z hlediska unbundlingu došlo v minulém období u provozovatelů distribučních soustav k úpravě informačních systémů, což mělo i nemalý dopad na zajištění služeb zákazníkům (změna dodavatele, změna distribuční sazby apod.). Nicméně i s ohledem na proběhlé změny je z hlediska unbundlingu energetický trh v ČR stabilní.

S oddělením jednotlivých činností souviselo i zabezpečení plnění závazku nediskriminačního přístupu k distribučním soustavám, proto vznikl pro jeho kontrolu tzv. *Program rovného zacházení* (Compliance program). Provozovatel distribuční soustavy je povinen přijmout *Program rovného zacházení* vnitřním předpisem. Na jeho provádění dohlíží auditor programu, který je jmenován nebo jinak ustanoven provozovatelem distribuční soustavy. Každoročně do 30. dubna auditor programu zpracuje a předloží úřadu výroční zprávu o opatřeních přijatých k provádění *Programu rovného zacházení* za uplynulý rok.

3.1.2. Fungování z technického hlediska

Zodpovědnost za systém, potažmo za regulační energii, nese společnost ČEPS, a. s., která zajišťuje kvalitu a spolehlivost dodávky elektřiny na úrovni přenosové soustavy pomocí systémových služeb. Finanční prostředky pro zajištění těchto služeb jsou hrazeny formou regulované ceny účtované zákazníkům za odebrané množství elektřiny.

Dle ustanovení § 17 odst. 7 písm. g) energetického zákona, ERÚ schvaluje nebo stanovuje pravidla provozování přenosové a distribuční soustavy. V roce 2017 byla schválena úprava pravidel provozování přenosové soustavy a rovněž i úprava pravidel provozování distribuční soustavy. Při schvalování bylo hlavním cílem zajistit, aby pravidla provozování byla základem pro transparentní a předvídatelné provozování licencované činnosti a nebyla příčinou k založení nerovnováhy mezi jednotlivými účastníky trhu s elektřinou. Dalším požadavkem je, aby pravidla provozování obsahovala ustanovení vyplývající z právních předpisů a také poznatky zjištěné při výkonu činnosti provozovatele přenosové soustavy a provozovatele distribuční soustavy.

3.1.3. Sít'ové tarify uplatňované za propojení a přístup

Energetický regulační úřad v souladu s energetickým zákonem a vyhláškou č. 194/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v elektroenergetice a teplárenství, a vyhláškou č. 196/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen za činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství, stanovuje každoročně cenu za související službu v elektroenergetice, složenou z ceny za zajišťování přenosu nebo distribuce elektřiny, systémových služeb, složky ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie a ceny za činnosti operátora trhu. Výši této ceny zásadně ovlivňuje především investiční aktivita provozovatelů soustav, výše celkového odběru elektřiny a cena silové elektřiny pro krytí ztrát v sítích.

Ceny za zajišťování přenosu nebo distribuce elektřiny jsou dále rozděleny na cenu za rezervovanou kapacitu stanovenou jako fixní měsíční poplatek vztažený k odebíranému výkonu a na cenu za použití sítí vztaženou na jednotku odebraného množství elektřiny.

Cenu za použití sítí přenosové soustavy ovlivňuje výše ztrát v přenosové soustavě a cena silové elektřiny na krytí těchto ztrát. Předpokládaná výše ztrát meziročně vzrostla o 4,2 procenta. Výši ceny za použití sítí příznivě ovlivnil pokles ceny silové elektřiny na krytí ztrát o 9,2 procenta. Dalším vstupem, který negativně ovlivnil výši ceny za použití sítí, byl korekční faktor za rok 2015. Výsledkem všech vlivů pak byl nárůst ceny za použití sítí přenosové soustavy o 13,5 procenta. Cena za rezervaci kapacity přenosové soustavy meziročně vzrostla o 9,6 procenta především díky zvýšení investiční aktivity provozovatele přenosové soustavy.

Cena za použití sítí distribuční soustavy byla pro rok 2017 rovněž příznivě ovlivněna poklesem ceny silové elektřiny, přičemž plánovaný odběr zákazníků zůstává meziročně na přibližně shodné úrovni. Negativně na cenu za použití sítí distribuční soustavy působil nárůst ceny za použití sítí přenosové soustavy. Cena za použití sítí na hladině velmi vysokého napětí (VVN) meziročně poklesla o 0,7 procenta, na hladině vysokého napětí (VN) poklesla tato cena o 10,5 procenta oproti ceně roku 2016. Ceny za rezervovanou kapacitu na jednotlivých napěťových hladinách jsou především ovlivněny sjednanými technickými hodnotami rezervované kapacity, velikostí investic na příslušné napěťové hladině a cenou za rezervaci kapacity na úrovni nadřazené přenosové soustavy. Jednotková cena za rezervovanou kapacitu v hodnoceném roce na hladině VVN vzrostla o 1,7 procenta, na hladině VN pak vzrostla o 2,4 procenta.

Složka ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie je od roku 2016 vztažena primárně na hodnotu rezervovaného příkonu zákazníka, avšak maximální výše platby za složku ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie byla stanovena součinem odebraného množství elektřiny a částky 495 Kč/MWh. Žádný zákazník tedy za složku ceny na podporu elektřiny za rok 2017 nezaplatil za odebranou MWh elektřiny více, než musel zaplatit v roce 2016. Náklady na provozní podporu elektřiny neuhrazené tržbami z plateb složky ceny na podporu elektřiny jsou hrazeny dotací z prostředků státního rozpočtu, která byla pro hodnocený rok stanovena vládou ve výši 26,185 mld. Kč. Celkové plánované náklady na podporu elektřiny a tepla z podporovaných zdrojů energie pro rok 2017 byly 45,673 mld. Kč včetně korekčního faktoru.

Cena za poskytování systémových služeb je určena k úhradě nákladů na vyrovnávání výkonové bilance mezi výrobou elektřiny a její spotřebou, kterou zajišťuje provozovatel přenosové soustavy zejména prostřednictvím nákupu tzv. podpůrných služeb. Cena za systémové služby klesla díky zápornému korekčnímu faktoru meziročně o 5,8 procenta.

V roce 2017 nedošlo v oblasti podmínek připojení k žádným změnám. Podmínky připojení nového odběratele a výrobce elektřiny k distribuční nebo přenosové soustavě včetně způsobu výpočtu podílu nákladů žadatele spojených s připojením a se zajištěním požadovaného příkonu jsou vymezeny vyhláškou č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě. Vlastní technické podmínky připojení jsou definovány v pravidlech provozování přenosové, resp. distribuční soustavy.

Vzájemným subvencím (křížovým dotacím) zamezuje vhodné nastavení regulačního výkaznictví, které po účetním a právním unbundlingu stanovuje striktní vykazování přímo přiřaditelných nákladů k jednotlivým regulovaným činnostem. V rámci sekundární legislativy jsou dále úřadem nastaveny alokační klíče pro rozdělení režijních nákladů pro společnosti, které zabezpečují více regulovaných činností.

3.1.4. Přeshraniční problematika

Přístup k přeshraniční infrastruktuře

Elektrizační soustava ČR patří do synchronně propojené oblasti kontinentální Evropy, to znamená, že je synchronně propojená v rámci kontinentální Evropy. Elektrizační soustava ČR má přeshraniční propojení na hranici s Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem, přičemž je přeshraničně propojena s pěti přenosovými soustavami – 50Hertz a TenneT (Německo), PSE (Polsko), SEPS (Slovensko) a APG (Rakousko). Přenosové kapacity na příslušných přeshraničních profilech jsou nadále přidělovány na základě koordinovaného výpočtu v rámci regionu střední a východní Evropy (Central Eastern Europe, dále CEE)¹⁾, do nějž patří i mimo sousední státy ČR ještě Slovinsko a Maďarsko.

V roce 2017 došlo ke sloučení regionu CEE a regionu střední a západní Evropa do společného regionu nazvaného CORE. V rámci tohoto regionu probíhá společná implementace požadavků, tzv. kodexů sítě, s cílem harmonizace postupů na elektroenergetickém trhu a vytvoření jednotného elektroenergetického trhu. Klíčovým prvkem této harmonizace je příprava metodiky pro přidělování přenosových kapacit založená na fyzických tocích, tj. na flow-based metodě. Na podzim roku 2017 byly předloženy národním regulačním orgánům regionu CORE metodiky pro přidělování přenosových kapacit pro denní a vnitrodenní trh ke schválení. Nicméně pro značné nedostatky, které obě metodiky obsahovaly, byly návrhy metodik vráceny provozovatelům přenosových soustav regionu CORE k přepracování. Po schválení této metodiky pro denní trh a pro vnitrodenní trh, bude následně probíhat příprava metodiky přidělování přenosové kapacity založené na flow-based metodě i pro dlouhodobé trhy.

Přeshraniční přenosová kapacita je přidělována pro různá časová období, a to pro rok, měsíc a pro den. Přidělování přeshraničních kapacit je prováděno koordinovaně aukční kanceláří, kterou je Jednotná aukční kancelář (JAO; *Joint Allocation Office*)²⁾. Aukční kancelář poskytuje služby dvaceti dvěma provozovatelům přenosových soustav z devatenácti zemí. Aukční kancelář zajišťuje aukce ročních, měsíčních a denních kapacit pro dvacet devět hraničních profilů a současně zajišťuje záložní řešení pro evropský market coupling (MC),

¹⁾ Regiony pro koordinované řízení přetížení jsou definovány v bodu 3.2 přílohy I nařízení (ES) č. 714/2009, přičemž nařízení (EU) č. 2015/1222 stanovuje metodiku pro stanovení regionu pro výpočet kapacit, jež se mohou svým složením lišit.

²⁾ Jednotná aukční kancelář vznikla 1. září 2015 sloučením dvou regionálních aukčních kanceláří CAO a CASC.EU. Původně svou činnost zahájila aukcemi ročních přenosových práv pro rok 2016. Od roku 2016 již plně nabízí aukce kapacit pro roční, měsíční a denní rámec. V roce 2017 byla JAO schválena národními regulačními orgány EU jako Single Allocation Platform v souladu s nařízením (EU) č. 2016/1719.

tedy propojení denních trhů. V souvislosti s nařízením (EU) č. 2016/1719 byla v roce 2017 JAO schválena národními regulačními orgány EU jako jednotná aukční kancelář, jež bude odpovědná za aukce dlouhodobých přenosových kapacit na hranicích všech zemí EU.

Přidělování přenosových kapacit pro přeshraniční přenos probíhá na základě aukčních pravidel, která fakticky stanovují pravidla pro koordinovanou aukci a rovněž podmínky pro přístup k přeshraniční infrastruktuře ve smyslu čl. 37 odst. 6 písm. c směrnice 2009/72/ES. Výpočet volných přenosových kapacit i nadále probíhá na základě metody čistých přenosových kapacit a je uplatňován na přeshraničních profilech s přenosovými soustavami 50 Hertz, TenneT, PSE a APG. Na profilu nabídkové zóny se Slovenskem je využíván odlišný způsob přidělování přeshraničních kapacit. Probíhají zde tzv. dlouhodobé nominace bez nutnosti samostatně rezervovat přeshraniční přenosovou kapacitu, o kterou mohou účastníci trhu žádat nejpozději dva dny před uskutečněním přeshraničního přenosu. Takto využitá přenosová kapacita je zdarma. V případě překročení jsou sesouhlasené hodnoty nominací v daných obchodních hodinách zkráceny. Zkrácení se uskutečňuje proporcionálně, a to u všech sesouhlasených hodnot nominací v příslušném směru. Zkrácení je prováděno se zaokrouhlením směrem dolů na celá kladná čísla.

Vzhledem k historickému propojení přenosových soustav ČR a Slovenska je na přeshraničním profilu se SEPS k dispozici vysoká přenosová kapacita. V minulosti docházelo k omezenému výskytu obchodního přetížení, ale v posledních letech se začíná tento trend měnit a počet krácení narůstá. V reakci na tuto skutečnost a rovněž v reakci na čl. 30 nařízení (EU) 2016/1719 bylo v roce 2017 dohodnuto mezi národními regulačními orgány českým Energetickým regulačním úřadem a slovenským ÚRSO (Úrad pre reguláciu sieťových odvetví), že na hraničním profilu mezi ČR a Slovenskem budou od roku 2019 koordinovaně přidělovány přenosové kapacity.

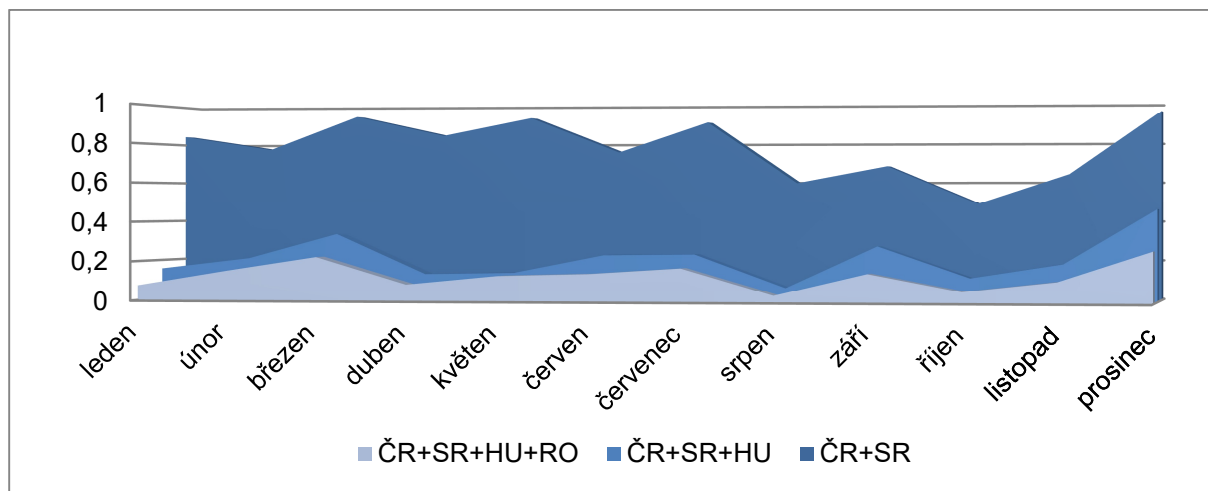
Denní alokace kapacit na přeshraničním profilu s TenneT, 50Hertz a APG je zprostředkována společností JAO formou explicitních aukcí, zatímco se SEPS je zprostředkována formou implicitních aukcí, tzv. market coupling. Propojení denních trhů s elektřinou je organizováno v rámci projektu 4M MC, jehož se účastní ČR (CZ), Slovensko (SK), Maďarsko (HU) a Rumunsko (RO). Jinými slovy, požadavky na nákup či prodej elektřiny na následující den jsou uspokojeny ze sousedního tržního místa bez nutnosti získání přeshraniční přenosové kapacity formou explicitní aukce.

V případě vyhlášení rozpojení trhů (tzv. decoupling) jsou na jednotlivých hraničních profilech zemí 4M MC využita záložní řešení formou denní explicitní stínové aukce, tzv. Shadow Aukce, kterou na přeshraničním profilu se SEPS organizuje ČEPS, a.s.

Přidělování přeshraničních kapacit prostřednictvím implicitní aukce má oproti explicitní aukci určité výhody. Na straně jedné odpadá účastníkům trhu krok, kdy musí nejdříve soutěžit volnou přenosovou kapacitu a následně dle výsledku aukce mohou kapacitu nominovat. Na straně druhé lze pozorovat, že implicitní aukce mohou vést k postupné konvergenci cenových diferenciálů mezi jednotlivými trhy. Zatímco v průběhu minulého období docházelo k postupné cenové konvergenci, tak v roce 2017 docházelo spíše k cenové divergenci. Ve srovnání s rokem 2016 došlo na přeshraničním profilu CZ-SK k poklesu případů, kdy cena byla stejná pro oba trhy, o 16,77 procenta. V oblasti CZ-SK-HU došlo rovněž k poklesu, a to o 28,95 procenta. Pro oblast 4M MC (tj. CZ-SK-HU-RO) došlo k poklesu o 22,23 procenta. Jinými slovy, zatímco v roce 2016 bylo pro oblast CZ-SK zaznamenáno 95,25 procenta případů, kdy byla cena stejná pro oba trhy, tak v roce 2017 již bylo takových případů pouze 78,48 procenta. Pro oblast CZ-SK-HU byla shodná cena v roce 2016 v 50,15 procenta případů, zatímco v roce 2017 byla shodná cena pouze v 21,2 procenta případů. Pro oblast CZ-

SK-HU-RO byla shodná cena v roce 2016 v 35,34 procenta případů, zatímco v roce 2017 byla shodná cena pouze v 13,10 procenta případů.

Graf č. 1 – Cenová konvergence zemí 4M MC v roce 2017

Zdroj: OTE, a.s., úprava ERÚ

Vnitrodenní přenosové kapacity jsou na všech přeshraničních profilech ČR přidělovány podle principu „First Come First Served“, neboli podle pořadí zadání. Stávající systém přidělování kapacit neumožňuje zpoplatnění kapacity, a tedy ani efektivní ocenění omezeného zdroje, tj. přenosové kapacity. Tuto změnu by měla přinést metodika pro oceňování vnitrodenní kapacity dle nařízení (EU) 2015/1222, jejíž první návrh byl národním regulátorům v roce 2017 předložen ke schválení.

Vnitrodenní přidělování přeshraničních přenosových kapacit a sjednávání přeshraničního přenosu v rámci všech přeshraničních profilů ČEPS probíhá identicky a ČEPS, a.s., při tom působí v pozici hlavního přenosového alokátora, tzv. Transmission Capacity Allocator, a to i pro hraniční profily, které nespádají přímo pod regulační oblast ČEPS, a.s., (tj. PSE/50Hertz, PSE/SEPS, MAVIR/APG a SEPS/MAVIR). Vnitrodenní přeshraniční kapacita je přidělována v několika variantních formách, a to buď v šesti cyklech (tzv. seancích) po 4 hodinách, nebo ve 24 hodinových cyklech vždy na následující hodinu (v případě změny času jsou cykly rozděleny do 23, nebo 25).

Na přeshraničním profilu se SEPS je od roku 2012 přidělována vnitrodenní přenosová kapacita na jednotlivé obchodní hodiny. Na ostatních přeshraničních profilech s 50 Hertz, TenneT, PSE a APG je přenosová kapacita přidělována v šesti čtyřhodinových úsecích (seancích).

Spolupráce s ostatními regulačními orgány a ACER

V období roku 2017 byla činnost úřadu v rámci pracovních skupin ACER a CEER zaměřena nejenom na pokračující práci k příslušným tématům elektroenergetiky souvisejícím s tvorbou a novelizací evropské energetické legislativy a její implementací na národní úrovni, ale také na přípravu budoucí implementace legislativních návrhů Komise projednávaných v rámci zimního balíčku *Čistá energie pro všechny Evropany*.

Rok 2017 byl pro zaměstnance úřadu zapojené do činnosti pracovních skupin ACER a CEER pro elektřinu především ve znamení intenzivní práce na implementaci síťových kodexů. V rámci příslušných pracovních skupin se odborné útvary aktivně podílely na jednáních týkajících se implementace kodexu sítě pro přidělování kapacity a řízení přetížení, kodexu sítě pro přidělování dlouhodobé kapacity, kodexu sítě pro požadavky na připojení

výroben k elektrizační soustavě, kodexu sítě pro připojení spotřeby, kodexu sítě pro požadavky na připojení vysokonapěťových stejnosměrných soustav a nesynchronních výrobních modulů se stejnosměrným připojením k elektrizační soustavě. V rámci příslušných skupin se odborné útvary rovněž aktivně podílely na jednáních týkajících se přípravy kodexu sítě pro obchodní zajištění výkonové rovnováhy, kodexu sítě pro provoz elektroenergetických přenosových soustav a kodexu sítě pro obranu a ochranu soustavy.

Činnost zaměstnanců úřadu v rámci mezinárodních pracovních skupin je dlouhodobě koordinována s dalšími subjekty v rámci ČR za účelem dosažení maxima při prosazování českých zájmů a minimalizování potencionálních negativních dopadů. Zaměstnanci úřadu se aktivně podíleli a přispívali do činnosti skupin prostřednictvím průběžného poskytování relevantních informací, vyžádaných podkladů a zpětné vazby. Současně má ERÚ své zastoupení v rámci pracovní skupiny projektu pro propojení vnitrodenních trhů s elektřinou XBID, kde působí jako vyslaný zástupce národních regulačních orgánů vůči EU.

Z hlediska dlouhodobé činnosti v rámci regionu střední Evropy ERÚ rozvíjí spolupráci s regulačními úřady zemí V4.

Sledování investičního plánu a posouzení jeho souladu s plány rozvoje sítí na úrovni celé Unie

Provozovatel přenosové soustavy společnost ČEPS, a.s., má podle § 24, odst. 10, písm. j) energetického zákona povinnost zpracovávat každý druhý rok desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy včetně investičního plánu. Po vzájemné domluvě se společností ČEPS, a.s., bylo rozhodnuto o vydání plánu i pro období 2017–2026, aby byla zajištěna návaznost mezi desetiletým plánem rozvoje přenosové soustavy a Evropským rozvojovým plánem elektroenergetických soustav (TYNDP; *Ten Year Network Development Plan*), na který dále navazuje výběr projektů společného zájmu. V roce 2017 byl Evropskou komisí přijat v pořadí již třetí seznam projektů společného zájmu, který plynule navazuje na předchozí dva seznamy z let 2013 a 2015. Jelikož je seznam projektů společného zájmu přijímán každý druhý rok, v roce 2018 odstartují přípravy v pořadí čtvrtého seznamu projektů společného zájmu.

Projekty PCI přispívají k naplnění evropských cílů rozvoje evropské přenosové soustavy s ohledem na zajištění bezpečnosti provozu celé propojené soustavy. Společnost ČEPS, a.s., má v současnosti pět PCI projektů zahrnutých do desetiletého plánu rozvoje. Tyto projekty jsou zaměřené především na zdvojení vnitrostátních vedení 400 kV (jejich přehled naleznete v tabulce č. 1).

Tabulka č. 1 – Seznam projektů společného zájmu – PCI 3.11

Název projektu	Popis projektu
Vnitrostátní vedení Verněřov – Vítkov	Nové dvojitě vedení 400 kV V487/488 včetně nových rozvodů 420 kV Vítkov a Verněřov.
Vnitrostátní vedení Vítkov – Přeštice	Nové dvojitě vedení 400 kV V490/491.
Vnitrostátní vedení Přeštice – Kočín	Nové dvojitě vedení 400 kV V432/429 včetně rozšíření a rekonstrukce rozvodny 420 kV Kočín.
Vnitrostátní vedení Kočín – Mírovka	Nové dvojitě vedení 400 kV V406/407 včetně rozšíření a rekonstrukce rozvodny 420 kV Mírovka a smyčky vedení V413 do této rozvodny.
Vnitrostátní vedení Mírovka – Čebín	Nové dvojitě vedení 400 kV V422/421.

Zdroj: ČEPS, a.s., úprava ERÚ

Desetiletý plán pro období 2017–2026 byl společností ČEPS, a.s., doplněn o podrobný popis rozvojových záměrů, který nyní tvoří podstatnou část obsahu desetiletého plánu. Popis a hodnocení rozvojových záměrů zahrnuje projekty, které mají významný pozitivní vliv na provoz přenosové soustavy z pohledu zvýšení přenosové kapacity, flexibility zapojení a spolehlivosti dodávek elektrické energie. Současně s podrobným popisem projektů byla detailně rozpracována i kapitola týkající se výsledků výpočtů, přičemž výše uvedené změny přispěly ke zkvalitnění a větší transparentnosti plánu rozvoje přenosové soustavy.

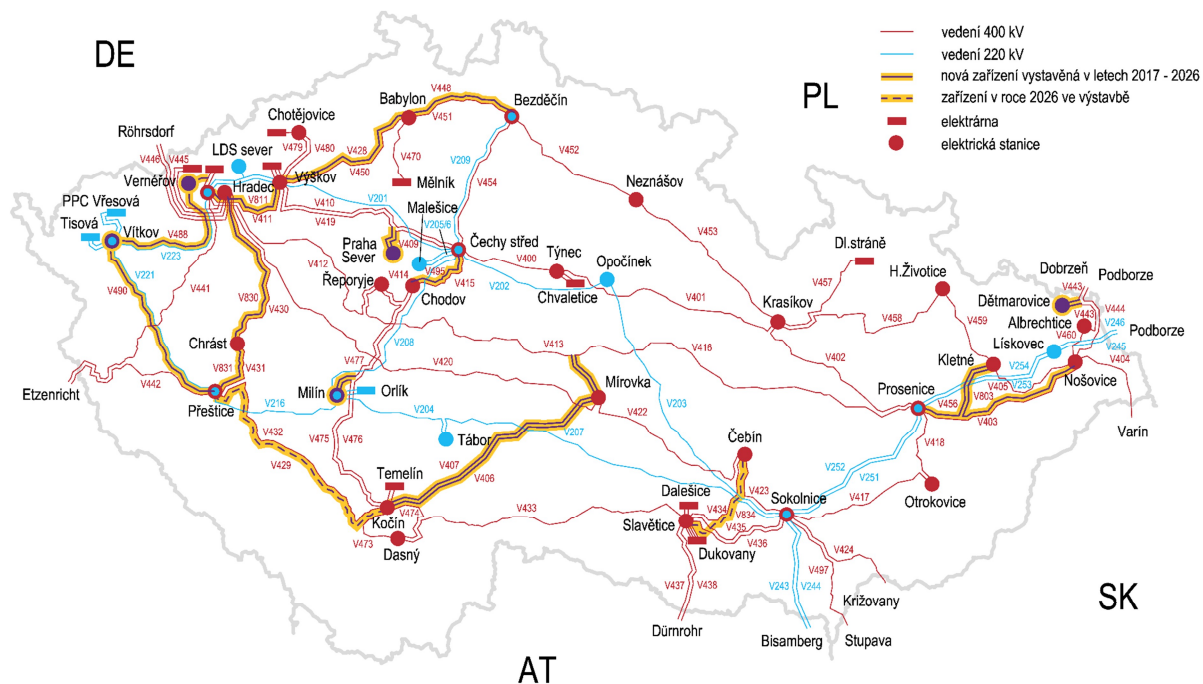
Investiční plán společnosti ČEPS, a.s., ze dne 21. listopadu 2016 se týká období 2017–2026 a zahrnuje objem celkových investičních výdajů ve výši 47,8 mld. Kč, přičemž investice budou rozloženy dle uskutečnění jednotlivých rozvojových záměrů a obnovy zařízení přenosové soustavy. Plánované investice jsou vyvolány kromě potřeby zajistit vyvedení výkonu nových zdrojů také snahou o podporu trhu v rámci domácí i mezinárodní spolupráce a přijatou koncepcí postupné obnovy přenosové soustavy. Investice jsou plánovány v krátkodobém, respektive střednědobém, a dlouhodobém časovém horizontu. Účelem krátkodobých a střednědobých investic je najít méně časově náročná řešení, která by zajistila zvýšení přenosové schopnosti, než budou moci být provedeny dlouhodobé investice jako přestavba stávajících dvojitých vedení 220 kV na dvojitá vedení 400 kV, zdvojení jednoduchých vedení 400 kV a komplexní rekonstrukce či rozšíření rozvodů. Mezi provozně i ekonomicky přijatelná krátkodobá a střednědobá řešení patří zejména: modernizace vedení na 80 °C, dynamické zatěžování vedení, kompletní modernizace vedení bez významných zásahů do stožárové konstrukce, automatiky omezování výkonu a plánovaná omezení výkonu zdrojů.

Vzhledem ke zvyšujícímu se výkonu neplánovaných toků ze zahraničí, především z Německa, dochází k ohrožení bezpečnosti elektrizační soustavy ČR. V krátkodobém horizontu je bezpečnost a spolehlivost provozu přenosové soustavy zajišťována modernizací křižovatek a zvýšením proudové zatížitelnosti fázových vodičů ve vybraných úsecích nejvíce zatěžovaných vedení. Společnost ČEPS, a.s., připravuje také další řešení zahrnutá v desetiletém plánu rozvoje, například realizaci nových vedení a zdvojení vedení. Pro zachování bezpečnosti provozu a zajištění plnění bezpečnostního kritéria N-1 v přenosové soustavě pokračovala společnost ČEPS, a.s., po dohodě s německou stranou, s výstavbou transformátorů s příčnou regulací fáze (PST) v rozvodně Hradec. V lednu 2017 byly uvedeny

do provozu dva ze čtyř transformátorů s příčnou regulací, zbylé dva transformátory s příčnou regulací byly uvedeny do provozu v září 2017.

Desetiletý investiční plán společnosti ČEPS, a.s., z roku 2016, pro období 2017–2026, obdržel ERÚ, včetně souhlasného stanoviska Ministerstva průmyslu a obchodu, 27. prosince 2016 a poté zahájil správní řízení. V rámci tohoto správního řízení ERÚ mimo jiné posuzuje soulad plánu rozvoje přenosové soustavy s plánem rozvoje soustavy pro celou EU podle nařízení (ES) č. 714/2009 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou.

Obrázek č. 1 – Rozvojové schéma přenosové sítě ČR s časovým horizontem do roku 2026

Zdroj: ČEPS, a.s.

3.1.5. Soulad s dalšími právními předpisy (compliance)

Energetický regulační úřad je národním regulačním orgánem podle Směrnice 2009/72/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a nařízení (ES) č. 714/2009. ERÚ vykonává působnost příslušného regulačního úřadu podle nařízení (EU) č. 2195/2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy v elektroenergetice, podle nařízení Komise (EU) č. 1485/2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro provoz elektroenergetických přenosových soustav a podle dalších evropských předpisů v oblasti elektroenergetiky.

Z hlediska vnitrostátního práva vykonává ERÚ své pravomoci na základě energetického zákona. V jeho působnosti je zejména regulace cen, výkon dohledu nad trhy s energií, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie a ochrana zájmů zákazníků a spotřebitelů.

Energetický regulační úřad se podílel na přípravě novely energetického zákona Ministerstva průmyslu a obchodu, která by měla nabýt účinnosti v průběhu roku 2018, v souvislosti s potřebou legislativně zakotvit podmínky podnikání v oblasti akumulace elektrické energie.

Předmět novelizace energetického zákona byl v průběhu roku 2017 rozšířen rovněž o témata spojená s výtkami EK vznesenými v rámci řízení EU PILOT č. 7809/15/ENER. Komise zahájila již v průběhu roku 2015 šetření týkající se implementace směrnice

2009/72/ES do českých právních předpisů s cílem posoudit možný nesoulad s právními předpisy EU. Šetření se týkalo zejména oddělení provozovatelů přenosové soustavy, nezávislosti a pravomocí národních regulačních orgánů. Výsledný seznam výtek Komise je uveden ve stanovisku EK ze dne 7. prosince 2017.

Energetický zákon je v oblasti elektroenergetiky proveden zejména vyhláškou č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou, vyhláškou č. 194/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v elektroenergetice, vyhláškou č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě a v dalších vyhláškách, které vydává ERÚ, případně Ministerstvo průmyslu a obchodu. Z uvedených vyhlášek byla v roce 2017 novelizována vyhláška o pravidlech trhu s elektřinou. Na základě průběžného vyhodnocování praktické aplikace vyhlášky o Pravidlech trhu s elektřinou a vývoje trhu s elektřinou dospěl ERÚ k závěru, že v určitých oblastech na energetickém trhu (například v procesu registrace odběrných míst, při výkladu ustanovení týkajících se rezervace kapacit a výrobce první kategorie, změny dodavatele nebo zahájení dodávky dodavatelem poslední instance) dochází k odlišným výkladům jednotlivými účastníky trhu.

Samostatnou zákonnou úpravu podpory výroby elektřiny z obnovitelných a podporovaných zdrojů řeší zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie. ERÚ stanovuje ve svých cenových rozhodnutích rozsah a výši podpory výroby elektrické energie z obnovitelných a podporovaných zdrojů. ERÚ je rovněž kontrolním orgánem v oblasti plnění povinností podle tohoto zákona.

Podobně jako energetický zákon byl v průběhu roku 2017 novelizován také zákon o podporovaných zdrojích energie. Zásadní novela, která se v průběhu roku 2017 připravovala, by měla vstoupit v účinnost v roce 2018. Jejím obsahem má být zejména zajištění implementace závazků tzv. notifikačních rozhodnutí EK, kterými prohlašuje určitá schémata podpory za slučitelná s vnitřním trhem EU. Jedním z klíčových závazků je zavedení kontrolního mechanismu po 10 deseti letech uvedení výroby do provozu, který by měl zamezit poskytování nadměrné podpory u těch schémat podpory, jejichž výplata byla započata před vydáním příslušných notifikačních rozhodnutí.

EK vydala dne 7. března 2017 notifikační rozhodnutí SA.45768, kterým byla prohlášena za slučitelnou s vnitřním trhem EU podpora elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla ve výrobnách uvedených do provozu v letech 2016–2020. Dne 15. prosince 2017 vydala EK rozhodnutí SA.38701, kterým notifikovala podporu elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla ve výrobnách uvedených do provozu v letech 2013–2015 a podporu tepla z obnovitelných zdrojů ve výrobnách uvedených do provozu do konce roku 2020.

3.2. Prosazování hospodářské soutěže

3.2.1 Velkoobchodní trhy

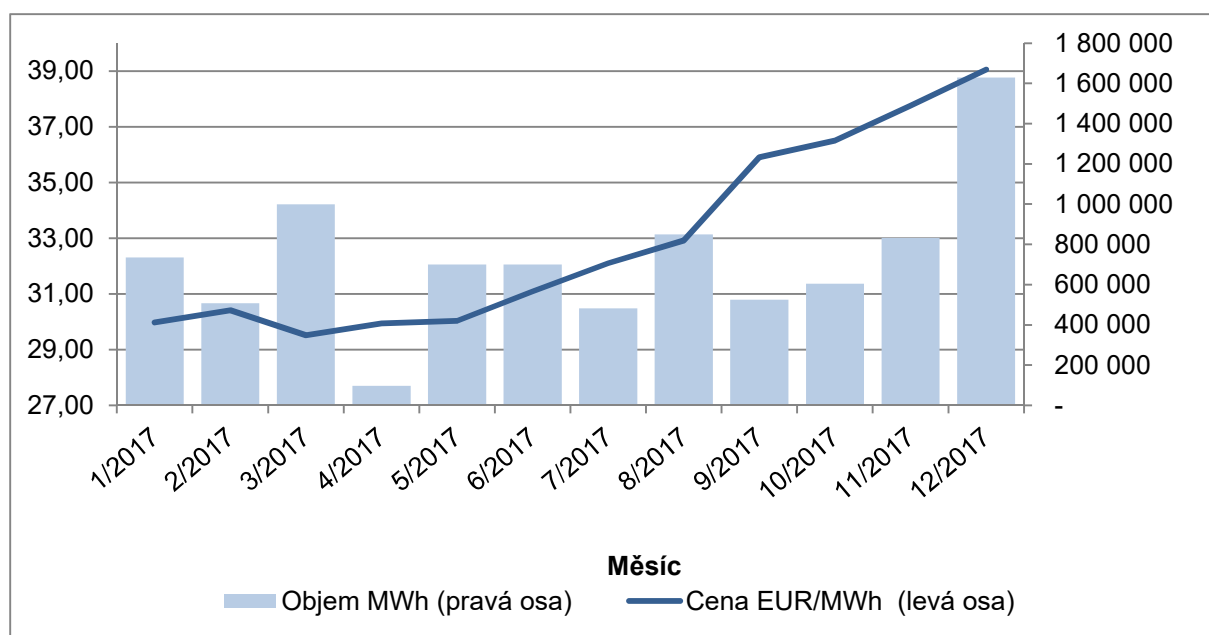
Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Evropská energetická burza European Energy Exchange (EEX) a energetická burza POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE (PXE) dne 21. června 2016 podepsaly dohodu, v níž oznámily plány na zahájení užší spolupráce. Burza EEX díky tomu získala 66,67 procenta akcií PXE a stala se tak jejím majoritním vlastníkem. Od 15. června 2017 EEX a PXE úspěšně migrovaly kontrakty dříve kotované na PXE na platformu EEX T7. Jedná se o finančně vypořádané „futures“ na elektřinu pro ČR, Maďarsko, Slovensko, Rumunsko a Polsko. Obchody na této platformě se řídí pravidly EEX.

Obchody s elektřinou probíhají v ČR prostřednictvím platformy EEX, bilaterálních obchodů a krátkodobých trhů organizovaných operátorem trhu s elektřinou a plynem OTE, a.s. Zatímco standardní produkty obchodované na energetické burze a produkty krátkodobého trhu OTE, a.s. mají pevná data expirace, v případě bilaterálních obchodů tato pravidla neplatí. Délka takto uzavřených obchodů je různá, obvykle se mezi výrobcem elektřiny a obchodníkem, popř. obchodníkem a zákazníkem uzavírají roční smlouvy. V roce 2016 bylo zobchodováno 1 505 kontraktů s vypořádáním v roce 2017 a objemem 11,3 TWh (1 222 kontraktů s objemem 10,7 TWh příslušelo produktu ročního pásma), v roce 2017 (s vypořádáním na rok 2018) bylo 1 464 kontraktů s objemem 9 TWh (892 kontraktů s objemem 7,8 TWh příslušelo produktu ročního pásma). Meziroční pokles obchodovaného množství tedy činí 20,41 procenta.

Obchodníci s elektřinou mohou k nákupu i prodeji využít jakoukoliv kombinaci bilaterálních kontraktů nebo burzovních produktů včetně platformy OTE, a.s. a zahraničních burz, a proto není možné určit strukturu pořízení elektřiny pro konečného zákazníka potom, co ji dodavatel nakoupil nebo prodal na různých tržních místech v rámci Evropy. Graf č. 2 zobrazuje vývoj cen produktů PXE zobchodovaných přes platformu EEX v průběhu roku 2017.

Graf č. 2 – Vývoj cen PXE produktu futures BL CAL 2018 (základní roční pásmo)

Zdroj dat: PXE, a. s.

Část objemu elektřiny je obchodována pomocí burzově neregistrovaných bilaterálních obchodů a dále prostřednictvím krátkodobého trhu, který je organizován výlučně jen OTE, a.s. (denní, vnitrodenní, vyrovnávací a blokový trh). V roce 2017 bylo na denním trhu zobchodováno 21 751 GWh elektřiny a dále prostřednictvím dvoustranných smluv evidovaných v systému operátora trhu mezi účastníky trhu bylo zobchodováno celkově 99 953 GWh, na blokovém trhu 34 GWh a na vnitrodenním trhu se zobchodovalo 545 GWh elektřiny. Na krátkodobém trhu s elektřinou mohou poptávat všechny subjekty zúčtování, tj. nejen obchodníci a výrobci, ale také zákazníci, kteří mají vlastní odpovědnost za odchylku.

K 28. březnu 2018 působilo na trhu s elektřinou celkově 113 účastníků³⁾.

³⁾ Výpočet ze souboru *Seznam všech registrovaných účastníků CZ*, OTE, a.s.

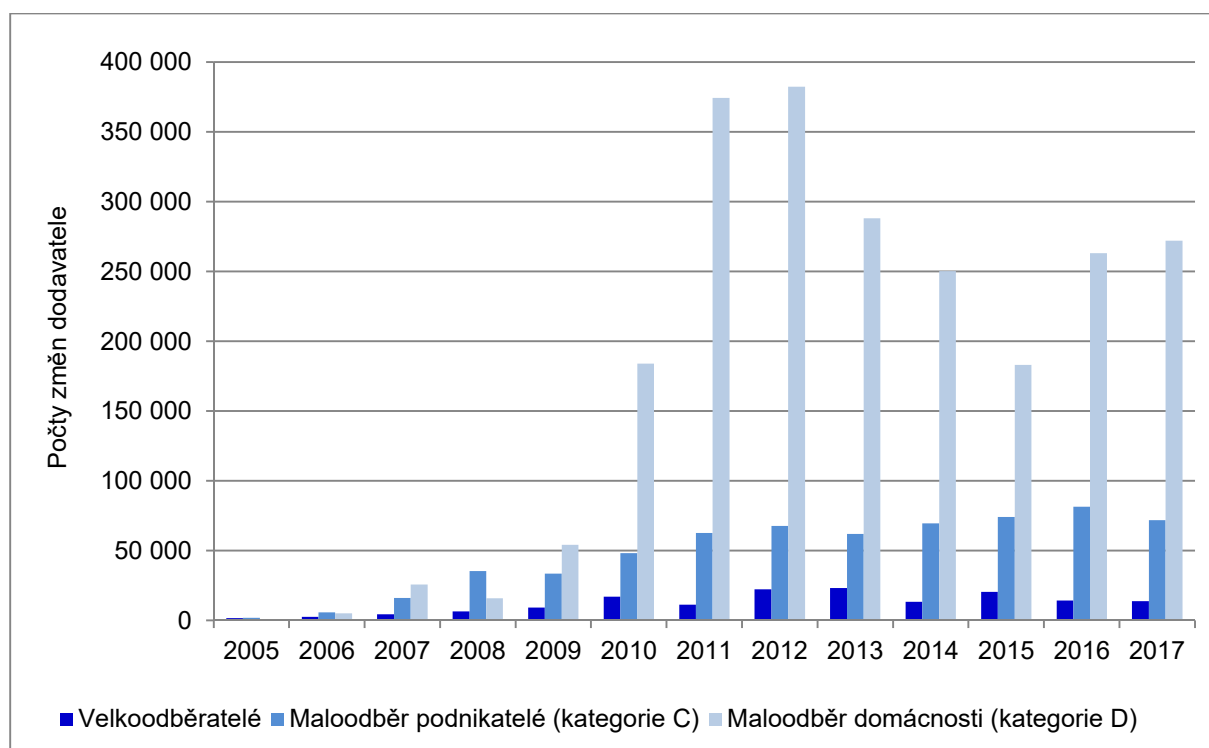
3.2.2 Maloobchodní trhy

Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Na webových stránkách úřadu jsou zákazníkům k dispozici informace o fungování energetického trhu a informace související s ochranou spotřebitele. ERÚ na nich seznamuje občany s možnostmi a postupy při změně dodavatele elektřiny. Na webových stránkách úřadu jsou rovněž dostupné kalkulátory cen elektřiny. Jeden umožňuje porovnat cenové nabídky jednotlivých obchodníků s elektřinou, druhý umožňuje provést kontrolu vyúčtování elektřiny. Data ceníků jsou od obchodníků, kteří své ceníky úřadu dobrovolně zaslali.

Od roku 2006 mají všichni zákazníci možnost měnit dodavatele elektřiny. Za tuto dobu bylo provedeno přibližně 3,1 milionu změn dodavatele elektřiny. Dodavatelé elektřiny využívají řadu nástrojů k oslovování zákazníků, jako je například podomní prodej, účast v hromadných elektronických aukcích nebo akvizice slabších konkurentů. V roce 2017 změnilo dodavatele elektřiny téměř 358 tisíc zákazníků, tedy přibližně stejné množství zákazníků jako v roce 2016. Tuto skutečnost dokládá graf č. 3, který ukazuje vývoj počtu změn dodavatele elektřiny od roku 2005 do roku 2017.

Graf č. 3 – Roční změny dodavatele elektřiny u hlavních kategorií zákazníků 2005 –2017

Zdroj: OTE, a.s., úprava ERÚ

Držitel licence na obchod s elektřinou je podle § 11a energetického zákona povinen uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup podmínky dodávek elektřiny a ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti nebo podnikající fyzické osoby odebírající elektřinu z hladiny nízkého napětí. Změny cen za dodávku elektřiny nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny je držitel licence povinen uveřejnit nejpozději třicátý den přede dnem jejich účinnosti. Tím je zajištěna transparentnost cen a ochrana zákazníků.

(<http://www.ote-cr.cz/registrace-a-smlouvy/seznam-ucastniku-trhu>) k aktuálnímu dni.

Celkovou cenu dodávky elektřiny pro odběratele na hladině nízkého napětí tvoří cena služby distribuční soustavy a neregulovaná cena silové elektřiny, jejíž výši stanovuje zákazníkem zvolený dodavatel. Cenu služby distribuční soustavy stanovuje ERÚ závaznými cenovými rozhodnutími, kdy cena za systémové služby, složka ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie a cena za činnosti operátora trhu jsou v jednotné výši pro všechny konečné zákazníky v ČR bez ohledu na místo připojení nebo zvoleného dodavatele. Cena zajišťování distribuce elektřiny se odvíjí od místa připojení, tj. podle příslušné distribuční soustavy, do které je odběrné místo připojeno. Zákazník na hladině nízkého napětí však může změnit distribuční sazbu při splnění podmínek pro její přiznání, popř. může změnou velikosti hlavního jističe před elektroměrem ovlivnit stálou složku regulované platby za zajišťování distribuce elektřiny.

Zákazník má právo si zvolit libovolného dodavatele silové elektřiny a vybrat si podle svého uvážení nejvhodnější nabízený produkt s ohledem na charakter a velikost své spotřeby. Počet případů přechodu k jinému dodavateli je v měsíčním intervalu zveřejňován v sekci statistika na stránkách operátora trhu s elektřinou a plynem, a to jak v členění na napěťové hladiny, tak podle typu zákazníka. Změnu dodavatele elektřiny za rok 2017 uvádí tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 – Změna dodavatele elektřiny

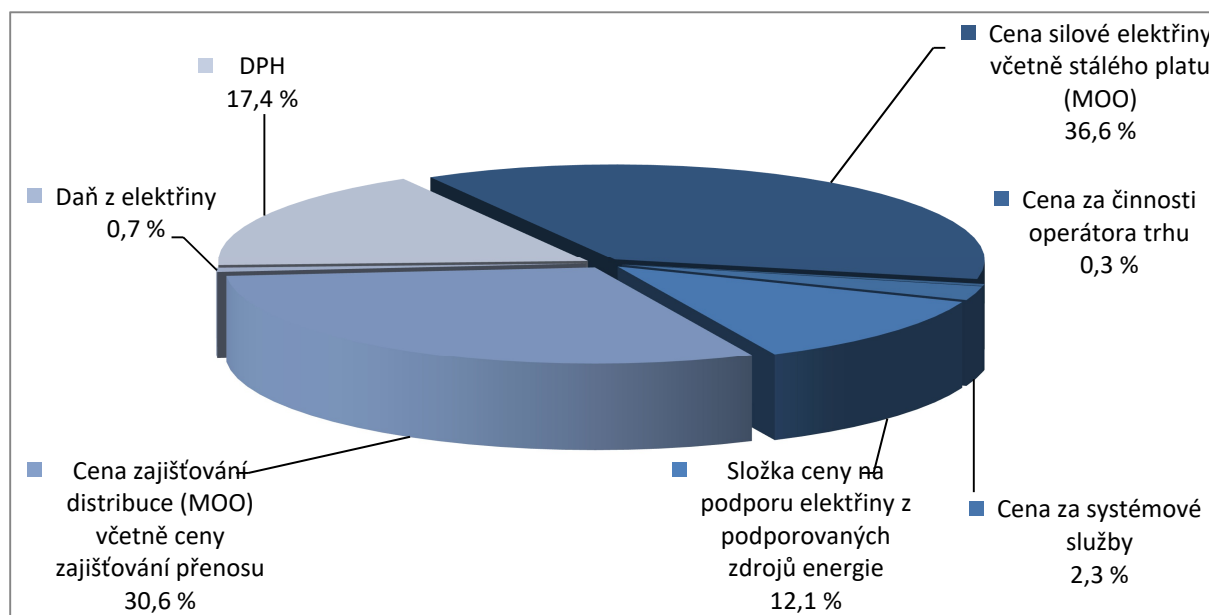
Typ odběru	2016	2017			
	počet změn dodavatele	počet změn dodavatele	meziroční změna [%]	celkový počet odběrných míst *	Switching [%]
Velkoodběr	14 278	13 849	-3,00	25 306	54,7
Maloodběr podnikatelé	81 415	71 768	-11,85	763 613	9,4
Maloodběr domácnosti	263 073	272 010	3,40	5 214 300	5,2
Celkem	358 766	357 627	-0,32	6 003 219	6,0

* počet odběrných míst zákazníků, předávacích míst výrobců a lokálních distribučních soustav

Zdroj: OTE, a.s., úprava ERÚ

Míru zastoupení jednotlivých složek výsledné ceny dodávky elektřiny pro domácnosti pro rok 2017 znázorňuje graf č. 4 (podíly jsou včetně daně z přidané hodnoty a daně z elektřiny).

Graf č. 4 – Podíl složek ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti v roce 2017

Pozn.: Cena za služby OTE obsahuje zvláštní poplatek na činnost ERÚ podle § 17d energetického zákona.

Zdroj: ERÚ

Obchodníci jsou povinni poskytovat provozovateli distribuční soustavy identifikační údaje o zákaznících, jimž dodávají elektřinu na základě smlouvy o sdružených službách dodávky. Povinností obchodníka s elektřinou je propagovat energetické služby a jejich nabídky. Obchodník s elektřinou má právo na informace od operátora trhu, které potřebuje k vyúčtování dodávek elektřiny zákazníkům, jejichž odběrné místo je u operátora trhu registrováno.

Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže

Na základě ustanovení § 17 odst. 7 písm. l) energetického zákona a v souladu s čl. 37 odst. 1 písm. o) směrnice 2009/72/ES zveřejňuje ERÚ doporučení ohledně tvorby cen elektřiny pro domácnosti. V rámci energetického zákona je v § 17c upravena spolupráce Energetického regulačního úřadu s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Podle tohoto paragrafu ERÚ informuje ÚOHS o jednáních účastníků trhu, o nichž lze mít důvodně za to, že narušují nebo omezují hospodářskou soutěž nebo k takovému omezení nebo narušení vedou, o uplatňování omezujících nebo nepřiměřených podmínek ve smlouvách na trhu s elektřinou a o způsobech tvorby cen elektřiny pro domácnosti.

V roce 2017 ERÚ v rámci výkonu svých pravomocí prováděl v souladu s § 17 energetického zákona průběžný monitoring uplatňování omezujících nebo nepřiměřených podmínek ve smlouvách na trhu s elektřinou omezujících nebo vylučujících práva zákazníka a dále monitoroval stav hospodářské soutěže na velkoobchodním a maloobchodním trhu s elektřinou. V roce 2017 nebyly úřadem odhaleny žádné bariéry k fungování účinné hospodářské soutěže na trhu s elektřinou, ERÚ tak nemusel uložit žádná opatření. ERÚ má výhrady k systému smluv na dobu určitou s automatickou prodloužením. Ačkoli jsou tyto smlouvy mezi obchodníky a zákazníky uzavírány na dobrovolné bázi, je tento druh smluv zejména v kombinaci s dalšími závazky (pronájem žárovek, slevy vyplácené dopředu apod.) pro zákazníky většinou nepřehledný, zejména z hlediska rozpoznání termínů, kdy je smlouvu

možné ukončit a za jakých podmínek. ERÚ dlouhodobě prosazuje možnost uvádět délku kontraktu na fakturách spotřebitelů.

Trh v elektroenergetice se jeví plně likvidní, se silnou konkurencí a minimálními maržemi pro obchodníky. Za těchto podmínek dochází i ke krachům dodavatelů. Ve sledovaném roce došlo ke krachu čtyř malých obchodníků, přičemž zákazníci přešli do režimu dodavatele poslední instance.

3.3. Bezpečnost dodávek

V oblasti kvality dodávek elektřiny je obdobně jako v předchozím roce nastavena motivační regulace kvality elektřiny. V této souvislosti byly nastaveny požadované hodnoty ukazatelů nepřetržitosti a související parametry pro jednotlivé regionální distribuční společnosti. Cílem motivační regulace kvality je snižovat počty a doby trvání přerušení distribuce elektřiny, a to jak plánované, tak i neplánované.

Dále v oblasti kvality dodávek elektřiny byla činnost úřadu zaměřena zejména na sledování dosahované úrovně kvality dodávek elektřiny a dodržování standardů kvality předepsaných vyhláškou č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice. Úroveň kvality v distribučních soustavách je měřena ukazateli nepřetržitosti dodávek elektřiny podle § 21 vyhlášky č. 540/2005 Sb. Vyhláškou jsou definovány základní ukazatele nepřetržitosti, a to průměrný počet přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (SAIFI), průměrná souhrnná doba trvání přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (SAIDI) a průměrná doba trvání jednoho přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (CAIDI). Výsledky sledování ukazatelů nepřetržitosti za rok 2017 jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Ukazatele nepřetržitosti distribuce elektřiny v roce 2017

Ukazatel*	ČEZ Distribuce	E.ON Distribuce	PREdistribuce	Česká republika
SAIFI [přerušení/rok]	3,41	2,34	0,57	2,76
SAIDI [min/rok]	501,47	466,68	40,34	431,45
CAIDI [min]	146,88	199,17	70,21	156,18

* systémové ukazatele, které zahrnují veškeré kategorie přerušení dle přílohy č. 4 k vyhlášce č. 540/2005 Sb.

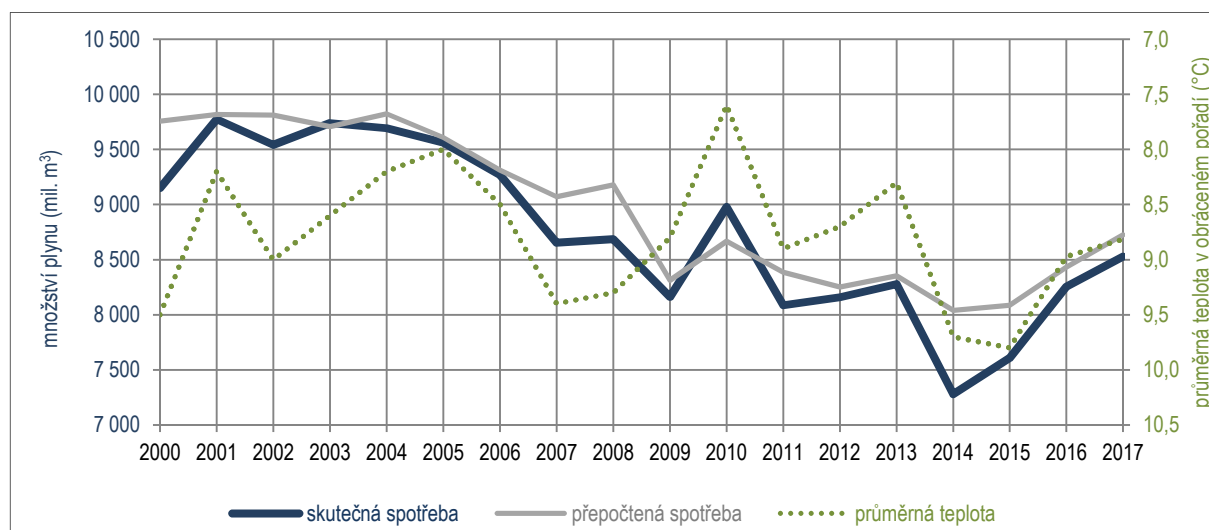
Zdroj: ERÚ

4. Plyn

Celková roční spotřeba plynu v ČR dosáhla v roce 2017 hodnoty 8 527,5 mil. m³, tj. 90 996,2 GWh (průměrná hodnota spalného tepla dosahovala v ČR 10,67 kWh/m³, tj. 38,42 MJ/m³). Proti roku 2016 došlo ke zvýšení skutečné spotřeby o 3,3 procenta. Průměrná roční teplota byla 8,8 °C s odchylkou +0,9 °C od dlouhodobého teplotního normálu a -0,2 °C od roku 2016. Podíl spotřeby v topném období představoval cca 70 procent souhrnné roční spotřeby. Nejnižší měsíční spotřeba byla naměřena v srpnu (325,8 mil. m³, tj. 3 471,1 GWh) a naopak nejvyšší v lednu (1 455,9 mil. m³, tj. 15 543,1 GWh). Největší propad ve spotřebě proti stejnému období roku 2016 byl zaznamenán ve IV. čtvrtletí, největší nárůst pak v I. a III. čtvrtletí roku. Přepočtem na podmínky dlouhodobého teplotního normálu za pomoci teplotních gradientů dosáhla spotřeba plynu v roce 2017 hodnoty 8 726,5 mil. m³, tj. 93 117,9 GWh s meziročním nárůstem 3,5 procenta.

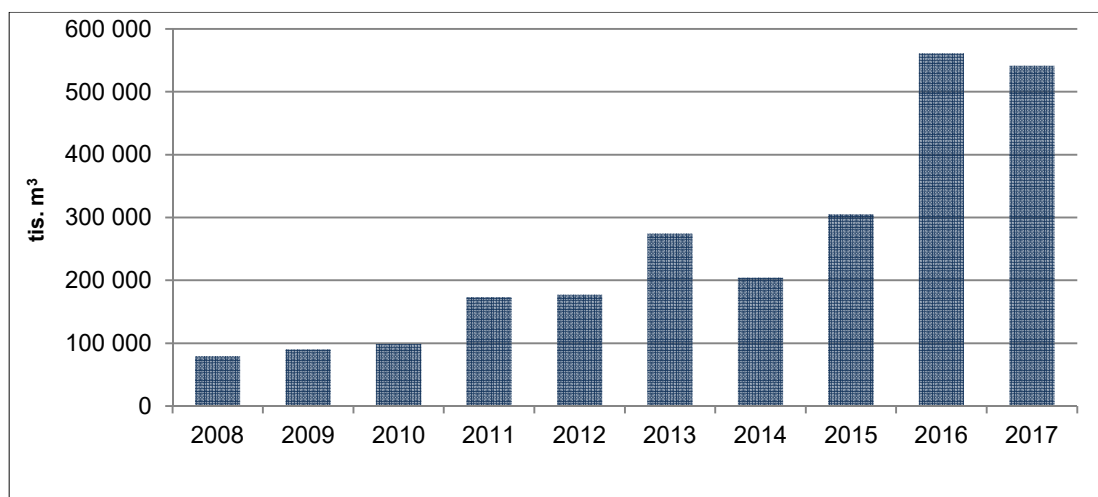
Spotřeba plynu v ČR od roku 2001, kdy dosáhla historicky svého maxima, přes drobné výkyvy v některých letech klesla, a to přesto, že za poslední tři roky zaznamenala nárůst, za kterým stojí především chladnější průběh počasí a nárůst spotřeby plynu v oblasti výroby elektřiny. Mezi roky 2001 až 2017 klesla spotřeba o 12,7 procenta. Rozdíl mezi největší spotřebou v roce 2001 a nejnižší spotřebou v roce 2014 byl cca 2,5 mld. m³ (26,2 TWh). Největším meziročním propadem ve spotřebě, a to o 12 procent, byl právě rok 2014 s celkovou spotřebou 7,3 mld. m³ (77,5 TWh), což byla vůbec nejnižší spotřeba plynu od roku 1995. Rok 2017 se svou spotřebou plynu přiblížil roku 2008, avšak při chladnějším průběhu dosažených teplot. Dlouhodobě jsou roční průměrné teploty stále nad dlouhodobým teplotním normálem (výjimkou byl pouze rok 2010 se zápornou odchylkou 0,4 °C). Celkové vyhodnocení spotřeby plynu v ČR v letech 2000 až 2017 s uvedením přepočtu na podmínky dlouhodobého teplotního normálu ukazuje graf č. 5. Vývoj spotřeby plynu na výrobu elektřiny v letech 2008–2017 je znázorněn v grafu č. 6. Z hlediska velikosti spotřeby plynu na výrobu elektřiny dominuje paroplynová elektrárna Počerady, jejíž vývoj spotřeby je zobrazen v grafu č. 7.

Graf č. 5 – Celkové vyhodnocení spotřeby plynu v ČR v letech 2000–2017 (s uvedením přepočtu na podmínky dlouhodobého teplotního normálu)

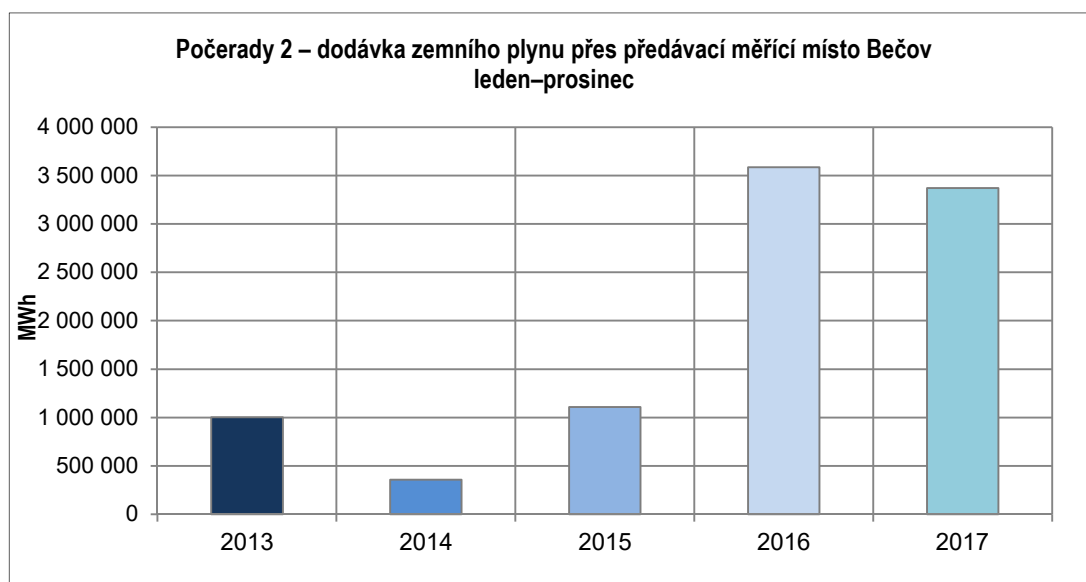
Zdroj: ERÚ

Graf č. 6 – Spotřeba plynu na výrobu elektřiny v letech 2008–2017

Zdroj: ERÚ

Graf č. 7 – Paroplynová elektrárna Počerady – vývoj spotřeby plynu 2013–2017

Zdroj: ERÚ

4.1. Regulace sítí

4.1.1. Unbundling

Českému provozovateli přepravní soustavy, společnosti NET4GAS, s.r.o., byl udělen certifikát nezávislosti v roce 2013. Vzhledem ke skutečnosti, že v roce 2017 nedošlo ke změně vlastnické struktury společnosti NET4GAS, s.r.o., ani nenastaly jiné okolnosti, které by byly v rozporu s rozhodnutím úřadu nebo se stanoviskem EK z roku 2013, nebyly zjištěny důvody pro provedení nové certifikace provozovatele přepravní soustavy.

Podle § 59a odst. 1 energetického zákona musí být provozovatel distribuční soustavy od 1. ledna 2007, je-li součástí vertikálně integrovaného plynárenského podnikatele, z hlediska jeho právní formy, organizace a rozhodování nezávislý na jiných činnostech netýkajících se distribuce, přepravy a uskladňování plynu. Oddělení činností podle tohoto zákona není

vyžadováno u vertikálně integrovaného plynárenského podnikatele, který poskytuje služby pro méně než 90 000 připojených zákazníků.

Obdobná podmínka platí podle § 60a odst. 1 energetického zákona také pro provozovatele zásobníku plynu.

Energetický regulační úřad tak na základě vyhodnocení plnění povinností provozovatelem přepravní soustavy, provozovateli distribučních soustav nebo provozovateli zásobníků plynu nemusel přijmout jakákoli opatření směřující k zajištění plnění povinností vyplývajících ze směrnice 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES.

4.1.2. Fungování z technického hlediska

Plynárenská soustava ČR je tvořena plynovody přepravní soustavy, plynovody regionálních distribučních a lokálních distribučních soustav. Přepravní soustavu tvoří 3 822 km vysokotlakých plynovodů, které zajišťují jak tranzitní, tak i vnitrostátní přepravu plynu. Jednotlivé větve soustavy jsou vzájemně propojeny v klíčových rozdělovacích uzlech Malešovice, Hospozín, Přimda a Rozvadov. Potřebný tlak je zajišťován kompresními stanicemi Kralice nad Oslavou a Kouřim na severní větvi a kompresními stanicemi Břeclav a Veselí nad Lužnicí na jižní větvi. Celkový instalovaný výkon kompresních stanic v roce 2017 byl 243 MW.

Z přepravní soustavy je plyn dále předáván přes předávací stanice, do distribučních soustav, odběrných míst zákazníků přímo připojených na přepravní soustavu nebo do zásobníků plynu. Délky plynovodů a přípojek regionálních distribučních společností jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 – Délky plynovodů a přípojek k 31. prosinci 2017 podle tlakových úrovní

	VTL [km]	STL [km]	NTL [km]
Pražská plynárenská Distribuce, a.s.	372	2 870	1 207
GasNet, s.r.o.	11 277	41 076	12 606
E.ON Distribuce, a.s.	1 221	2 979	394

VTL – vysokotlak, STL – středotlak, NTL - nízkotlak

Zdroj: ERÚ

Zásobníky plynu v ČR jsou z hlediska kapacity i technických parametrů na dobré úrovni. V roce 2017 bylo v ČR třemi provozovateli zásobníků plynu provozováno 8 zásobníků plynu o celkové kapacitě 3 176 mil. m³ plynu. Nejvyšší stav dosažených provozních zásob činil 3 069 mil. m³ plynu.

Standardy bezpečnosti a spolehlivosti dodávek, kvalita služeb a dodávek

Energetický regulační úřad v rámci svých kompetencí sleduje a vyhodnocuje plnění bezpečnostního standardu dodávek plynu v ČR (BSD). Povinnost zajištění uvedeného standardu je určena nařízením (EU) č. 944/2010 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu. Toto nařízení bylo následně implementováno do české legislativy prostřednictvím energetického zákona a vyhlášky Ministerstva průmyslu obchodu č. 344/2012 Sb., o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu. Na základě zájmu jednotlivých účastníků trhu a odborné veřejnosti byla úřadem vytvořena *Měsíční zpráva o vyhodnocení BSD v ČR*, která je pravidelně zveřejňována v průběhu topné sezóny na webových stránkách úřadu. S ohledem na skutečnost, že ERÚ opakovaně

deklaroval jako jeden z klíčových pilířů své činnosti přijetí opatření, která zajistí bezpečnou a spolehlivou dodávku plynu zákazníkům v ČR včetně kontrolních mechanismů, je ze strany úřadu věnována vysoká pozornost kontrole povinnosti plnění BSD ze strany obchodníků s plynem.

Na základě zkušeností s plněním BSD a po vyhodnocení souvisejících poznatků připravil ERÚ návrh legislativních změn tak, aby došlo k eliminaci případů, kdy dochází k nejednoznačnému přístupu k BSD ze strany obchodníků s plynem, nebo kdy účinná opatření nedostatečným způsobem přispívají ke zmírnění dopadu případného narušení dodávek plynu v ČR.

Sledování doby, po kterou trvá připojení a opravy

Provozovatelé přepravní soustavy, distribučních soustav a zásobníků plynu jsou povinni vyhlášovat plány odstávek jimi provozovaných plynárenských zařízení v souladu s platnou legislativou a tento plán zveřejňovat na svých webových stránkách. Odstávky musí být vyhlášovány minimálně 30 dnů, resp. 15 dnů v případě provozovatele distribuční soustavy, před termínem zahájení odstávky.

Energetický regulační úřad na základě monitoringu všech relevantních lhůt spojených se započítáním nebo skončením omezení nebo přerušением přepravy, distribuce nebo uskladňování plynu nezjistil v roce 2017 jakékoli porušení povinností ze strany držitelů licencí.

Prováděné opravy zároveň nesnížily stanovenou kvalitu dodávek a služeb poskytovaných příslušným provozovatelem plynárenské infrastruktury. Byly však zaznamenány případy, kdy byly opravy naplánovány do období, v němž dochází ke zvýšené spotřebě plynu pro potřeby vytápění.

Sledování přístupu k zásobníkům plynu, prvotní akumulaci a dalším podpůrným službám

V plynárenské infrastruktuře ČR mají zásobníky plynu významnou úlohu, spočívající ve vyrovnávání sezónních rozdílů ve spotřebě plynu a zejména ve zvyšování bezpečnosti a plynulosti dodávek. V roce 2017 došlo k plánovanému navýšení skladovací kapacity virtuálního zásobníku plynu, a také ke zvýšení denních vtláčecích a těžebních výkonů, a to u zásobníků společností MND Gas Storage a.s. a Moravia Gas Storage a.s. U zásobníku společnosti MND Gas Storage a.s. se navýšila skladovací kapacita z 255 na 280 mil. m³ a u zásobníku společnosti Moravia Gas Storage a.s. došlo k navýšení ze 115 mil. m³ na 190 mil. m³. U této společnosti je postupné zvyšování skladovací kapacity naplánováno až do roku 2021 na hodnotu 448 mil. m³.

Tabulka č. 5 – Podíl nejvyššího dosaženého stavu uskladněných zásob plynu na celkové roční spotřebě ČR

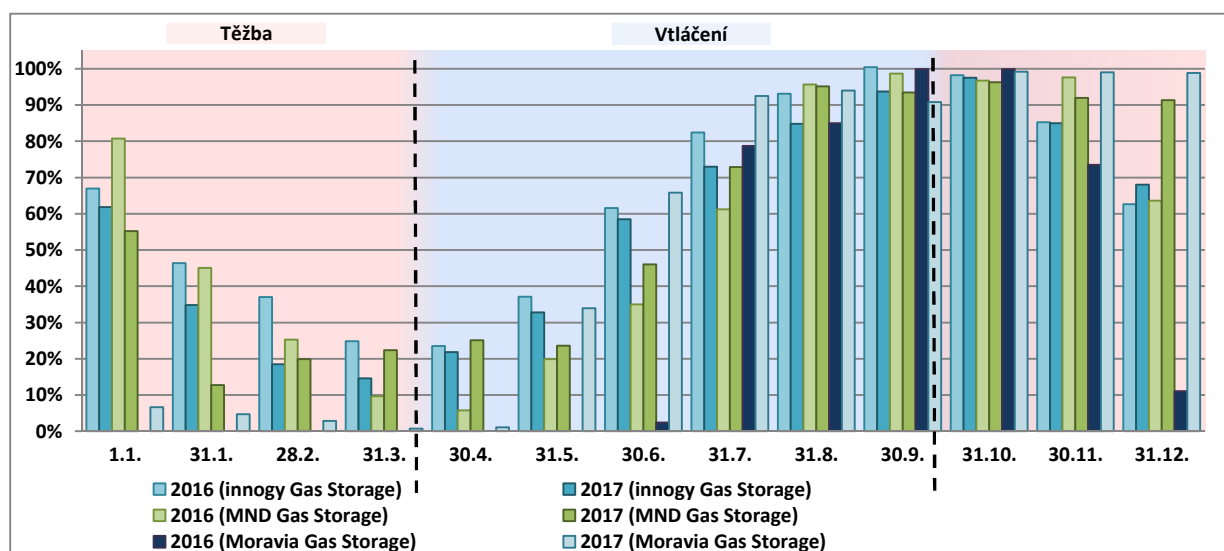
	Celková kapacita [mil. m³]	Nejvyšší dosažený stav provozních zásob [mil. m³]	Podíl uskladněného plynu na celkové roční spotřebě ČR [%]
innogy Gas Storage, s.r.o.	2 706	2 607,20	29,87
MND Gas Storage a.s.	280	273,00	3,12
Moravia Gas Storage a.s.	190	189,20	2,16

Zdroj: ERÚ

V tabulce č. 5 je uveden podíl nejvyššího dosaženého stavu uskladněných zásob plynu na celkové roční spotřebě ČR, která činila 8 527,5 mil. m³ v roce 2017. Z hlediska role při vykrývání proměnlivosti poptávky je však zásadní schopnost zásobníku plynu nabídnout jeho zákazníkům dostatečný těžební výkon. Období nízkých teplot na přelomu měsíců března a dubna 2017 prokázalo, že zásobníky plynu v ČR jsou díky svým technickým parametrům schopny poskytnout i při takovém zatížení a nízkém stavu zásob dostatečný těžební výkon i v této části roku.

Stejně jako v roce 2016, tak i v roce 2017 byla sledována naplněnost zásobníků plynu před nastávajícím zimním obdobím. Důvodem této zvýšené pozornosti bylo oproti minulým rokům zejména výrazně větší vyčerpání zásob uskladněného plynu v těžebním období, které skončilo 31. března 2017. Graf č. 8 zobrazuje celkovou naplněnost zásobníků plynu v průběhu roku 2017. Skutečnost, že v průběhu vtláčecího období došlo téměř ke stoprocentnímu naplnění skladovací kapacity, potvrzuje, že jsou provozovatelé zásobníků plynu schopni nabídnout i vysoké vtláčecí výkony.

Graf č. 8 – Stav provozních zásob u všech zásobníků plynu pro ČR v průběhu roku 2017

Pozn.: přerušovaná černá čára v grafu odděluje konec a začátek těžební sezony

Zdroj: ERÚ

Nabízené těžební a vtláčecí výkony spolu s celkovou skladovací kapacitou tak dávají dodavatelům plynu jistotu, že mohou ve svém obchodním modelu počítat s využitím zásobníku plynu, jako spolehlivého prvku infrastruktury při vykrývání proměnlivé poptávky.

Sledování správné aplikace kritérií, která určují model přístupu k zásobníkům plynu

Přístup k zásobníkům plynu je v ČR založen na principu sjednávaného přístupu třetích stran. ERÚ v příslušných právních předpisech stanovuje náležitosti, které musí být zájemcům o skladovací kapacitu známy předtím, než je skladovací kapacita prostřednictvím aukčního mechanismu prodávána. Podmínky každé aukce jsou zveřejňovány na webových stránkách provozovatele zásobníku plynu. ERÚ tyto podmínky kontinuálně monitoruje a vyhodnocuje. V roce 2017 nedošlo k žádnému diskriminačnímu jednání vůči účastníkům trhu s plynem.

Sledování ochranných opatření

S ohledem na skutečnost, že v roce 2017 nedošlo k žádné krizi na trhu s plynem, ani k ohrožení fyzické bezpečnosti osob, přístrojů, zařízení nebo celistvosti soustavy, nebylo v roce 2017 potřeba přijmout jakákoliv ochranná opatření.

4.1.3. Síťové tarify uplatňované za připojení a přístup

Tarify

Energetický regulační úřad je podle § 17 odst. 11 energetického zákona oprávněn regulovat v oblasti plynárenství ceny za související službu v plynárenství a ceny plynu dodavatele poslední instance. Ceny plynu dodavatele poslední instance jsou regulovány formou věcně usměrňovaných cen. Cenou související služby v plynárenství se rozumí cena služby přepravy plynu, cena služby distribuční soustavy a cena za činnosti operátora trhu.

Stanovení regulovaných cen pro jednotlivé roky IV. regulačního období probíhá v souladu s energetickým zákonem, vyhláškou č. 195/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v plynárenství, vyhláškou č. 196/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen za činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství, a zveřejněnými Zásadami cenové regulace pro období 2016–2018 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství a pro činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství (zásady cenové regulace). Stanovená metodika zajišťuje, že sazby za přístup k síti zahrnují odměnu pro vlastníky příslušného segmentu soustavy, která je přiměřená jak užívání relevantního majetku, tak hospodárně a efektivně vynaloženým investicím do tohoto majetku.

Podle výše uvedené legislativy a zásad cenové regulace byly pro provozovatele distribučních soustav, provozovatele přepravní soustavy a operátora trhu stanoveny upravené povolené výnosy pro rok, ze kterých byly vypočteny příslušné regulované ceny. Pro stanovení povolených výnosů provozovatelů distribučních soustav a povolených výnosů operátora trhu se uplatňuje metodika regulace založená na principu revenue-cap. V případě výnosů provozovatele přepravní soustavy se využívá kombinace principů revenue-cap a price-cap.

Upravené povolené výnosy provozovatele přepravní soustavy jsou podle předpokládaného využití rozděleny na jednotlivé vstupní a výstupní body přepravní soustavy. Cena služby přepravy plynu pro zákazníky v ČR (tzv. do domácího bodu) je integrována do cen za distribuci plynu, je tedy zákazníkům účtována jako součást ceny za službu distribuční soustavy.

Ceny za přepravu plynu jsou stanoveny jako dvousložkové, skládající se z fixní a variabilní části. Pevnou složku představuje platba za rezervovanou pevnou přepravní kapacitu na příslušném vstupním nebo výstupním bodě přepravní soustavy. Variabilní část ceny je stanovena s ohledem na pokrytí nákladů provozovatele přepravní soustavy spojených se skutečně přepraveným množstvím plynu přes výstupní body přepravní soustavy.

Každému provozovateli distribuční soustavy, která je přímo připojená k přepravní soustavě, jsou stanoveny upravené povolené výnosy na základě jím vykázaných údajů. Stanovené upravené povolené výnosy jsou podle rezervované distribuční kapacity a plánovaného distribuovaného množství plynu alokovány do cen pro jednotlivé kategorie zákazníků, kterými jsou velkoodběratel, střední odběratel, maloodběratel a domácnost.

Provozovatelé distribučních soustav připojených k jiným distribučním soustavám mohou používat regulované ceny až do výše cen stanovených pro nadřazenou distribuční soustavu, případně požádat úřad o stanovení individuální ceny.

Regulované ceny za služby distribuční soustavy mají zpravidla dvousložkový charakter – fixní a variabilní složku, podobně jako cena za přepravu plynu. Stálá složka ceny pro kategorii zákazníků velkoodběratel a střední odběratel je závislá na celkové denní rezervované kapacitě a je stanovena pomocí vzorce, který je uveden v platném cenovém rozhodnutí. Pro kategorii zákazníků maloodběratel a domácnost je stálá složka ceny určena výší tzv. stálého měsíčního platu v příslušném pásmu odběru. Variabilní složku této ceny

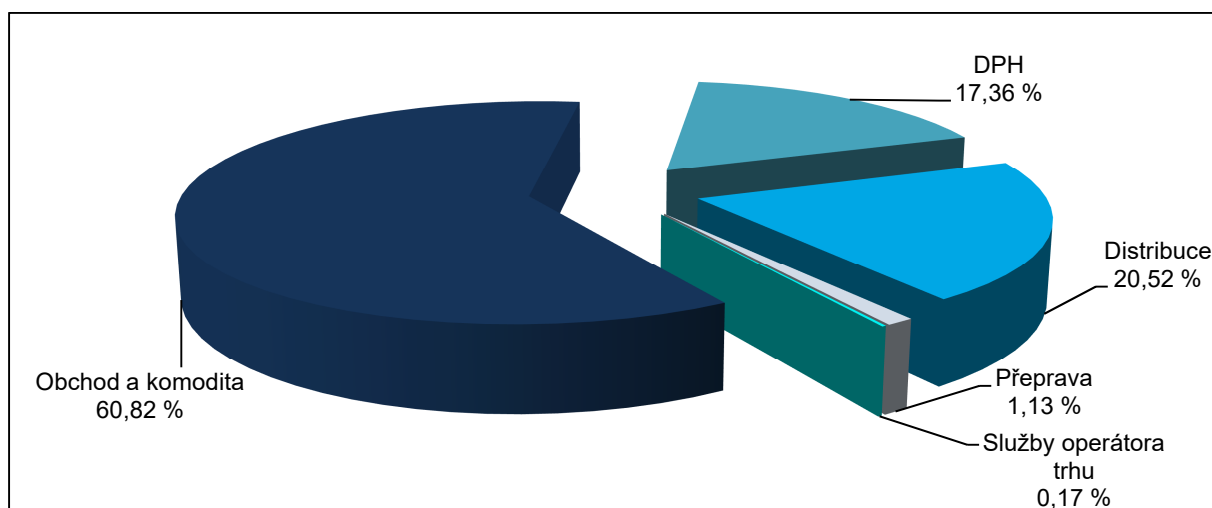
představuje pro všechny kategorie zákazníků pevná cena za odebraný plyn, která je navázána na množství spotřebovaného plynu.

Upravené povolené výnosy jsou každoročně stanoveny i pro činnost operátora trhu, z nichž je následně vypočtena pevná cena za zúčtování, která souvisí s množstvím spotřebovaného plynu.

Vzhledem k liberalizaci českého trhu s plynem jsou úřadem stanovovány pouze ceny za výše uvedené činnosti nezbytné k zajištění dodávky plynu do odběrných míst zákazníků. Neregulované ceny, mezi které náleží cena za služby obchodu a cena za strukturování a flexibilitu dodávky, jsou plně v kompetenci příslušného obchodníka s plynem, jsou plně závislé na jeho obchodní strategii a jsou předmětem smluvního vztahu se zákazníkem.

V ČR nebyly v roce 2017 ze strany úřadu uplatňovány zvláštní tarify pro zkapalněný zemní plyn (LNG).

Graf č. 9 – Struktura průměrné ceny služeb dodávky plynu pro zákazníky v kategorii domácnost v roce 2017

Pozn.: Cena za služby OTE obsahuje zvláštní poplatek na činnost ERÚ podle § 17d energetického zákona.

Zdroj: ERÚ

Zamezení křížovým dotacím

Vhodné nastavení regulačního výkaznictví, které po účetním a právním unbundlingu stanovuje striktní vykazování přímo přiřaditelných nákladů k jednotlivým regulovaným činnostem, zamezuje vzájemným subvencím (křížovým dotacím).

Regulovaný a neregulovaný přístup k zásobníkům plynu

V plynárenské infrastruktuře ČR mají zásobníky plynu nezastupitelnou úlohu, spočívající ve vyrovnávání sezónních rozdílů ve spotřebě plynu a zejména ve zvyšování bezpečnosti a plynulosti dodávek. Zásobníky plynu umožňují dodavatelům plynu flexibilně reagovat na neočekávané zvýšení spotřeby plynu zejména v chladných měsících roku.

Provozovatelé zásobníků plynu v roce 2017 vyhlásili celkem 23 aukcí na skladovací kapacitu, v nichž bylo nabízeno široké portfolio skladovacích produktů.

4.1.4. Přeshraniční problematika

Postupy pro přidělování kapacit a řízení přetížení

Energetický regulační úřad při stanovení mechanismů pro řízení přetížení primárně předpokládá racionální chování subjektů, které mají rezervovanou přepravní kapacitu, kdy je jejich ekonomickým zájmem maximalizovat zisk, tedy minimalizovat velikost rezervované přepravní kapacity. Hlavním prvkem tohoto přístupu je obchodování s přepravní kapacitou na sekundárním trhu, aby nevyužívaná kapacita byla opětovně uvedena na trh. V případě, že k využití tohoto nástroje ze strany obchodníka s plynem nedojde, použije provozovatel přepravní soustavy transparentní opatření s cílem maximalizace množství nabízené kapacity, tak aby došlo k naplnění cíle uvedeného v předchozí větě.

Vzhledem ke skutečnosti, že je cílem co nejúčinnější uplatňování postupů pro řízení překročení kapacity, je od roku 2017 v ČR účinný pevný mechanismus ztráty v případě nevyužití v režimu na následující den (FDA UIOLI) a dlouhodobý mechanismus ztráty v případě nevyužití (LT UIOLI). Tyto mechanismy jsou v souladu s nastavením na propojovacích bodech navazujících vstupně-výstupních systémů.

Spolupráce s ostatními regulačními orgány a ACER

V roce 2017 byla vydána dvě nařízení, jejichž účelem je zajištění jednotných principů vedoucích k vytvoření jednotného vnitřního trhu s plynem v EU – nařízení (EU) č. 2017/460 zavádějící kodex sítě harmonizovaných struktur přepravních sazeb pro zemní plyn, nařízení (EU) č. 2017/459 zavádějící kodex sítě pro mechanismy přidělování kapacity v plynárenských přepravních soustavách a zrušující nařízení (EU) č. 984/2013. Plynárenské pracovní skupiny, na jejichž činnosti se pracovníci odboru regulace plynárenství podílí, se proto věnovaly činností, které směřovaly k facilitaci implementace relevantních ustanovení těchto nařízení do národních modelů trhu s plynem.

Z pohledu příspěvku k integraci trhu s plynem byla na základě výsledků jednání mezi ČR, Slovenskem a Rakouskem schválena pravidla pro pilotní projekt vzájemného přímého přístupu na plynárenské trhy mezi ČR a Rakouskem.

Sledování investičních plánů a posouzení jejich souladu s plány rozvoje sítí

Na základě implementace směrnice 2009/73/ES do národní legislativy ve formě ustanovení § 58k energetického zákona, ERÚ posuzuje a svým rozhodnutím schvaluje Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy (TYNDP), který je každoročně vypracován a předkládán úřadu provozovatelem přepravní soustavy.

V souladu s § 58k energetického zákona jsou součástí desetiletého plánu rozvoje přepravní soustavy opodstatněná opatření ve formě investic do přepravní soustavy, s cílem zajistit přiměřenou kapacitu přepravní soustavy, aby odpovídala požadavkům nezbytným pro zajištění bezpečnosti dodávek plynu při zajištění cíle přiměřenosti soustavy.

V souladu s § 58k odst. 4 a 5 energetického zákona provozovatel přepravní soustavy konzultoval jím připravený TYNDP se stávajícími nebo případnými budoucími uživateli přepravní soustavy, jejichž oprávněné zájmy mohou být předloženým plánem přímo dotčeny a předložil jej úřadu společně se záznamem z veřejného konzultačního procesu ke schválení.

Požadavky § 58k energetického zákona nicméně kladou důraz na transparentnost při rozhodování o předloženém plánu, proto je konzultační proces vedený jak provozovatelem přepravní soustavy, tak úřadem.

Energetický regulační úřad proto předložený plán v souladu s § 58k odst. 6 energetického zákona zveřejnil způsobem umožňujícím dálkový přístup po dobu 10 pracovních dnů a umožnil tak stávajícím nebo případným budoucím uživatelům přepravní soustavy, jejichž oprávněné zájmy mohou být desetiletým plánem rozvoje přepravní soustavy přímo dotčeny, aby u úřadu uplatnili k desetiletému plánu rozvoje přepravní soustavy připomínky s jejich odůvodněním.

Energetický regulační úřad posuzuje soulad předloženého plánu se zákonnými požadavky obsaženými v § 58k energetického zákona, přičemž také zkoumá jeho soulad s platným Desetiletým plánem rozvoje evropské přepravní soustavy plynu, který připravuje Evropská síť provozovatelů plynárenských přepravních soustav plynu (ENTSOG).

Energetický regulační úřad posoudil předložený Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy a u projektu TRA-N-133 obsaženého v předloženém plánu neshledal soulad s platnou legislativou ve formě požadavku na opodstatněnost investice do přepravní soustavy, jelikož není možné očekávat stav, kde pozitivní externalita a benefity převáží negativní externalita spojené s projektem. ERÚ tím zdůrazňuje zejména náklady spojené s realizací projektu, jež by měli hradit uživatelé soustavy v ČR.

O této skutečnosti byl provozovatel přepravní soustavy ze strany úřadu informován již v rámci veřejného konzultačního procesu vedeného na úrovni provozovatele přepravní soustavy, kdy jej ERÚ vyzval k odstranění uvedeného projektu z plánu.

Na základě výše uvedených skutečností ERÚ v souladu s § 58k odst. 9 energetického zákona vydal dne 21. prosince 2017 rozhodnutí, kterým nařídil provozovateli přepravní soustavy změnit jím předložený *Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy 2018–2027*. V roce 2017 tak byl i nadále platným plánem rozvoje *Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy v České republice 2016–2025*.

4.1.5. Soulad s právními předpisy (Compliance)

S unbundlingem přímo souvisí i zabezpečení plnění závazku nediskriminačního přístupu k distribučním soustavám, proto vznikl pro jeho kontrolu *Program rovného zacházení* (Compliance program). Provozovatel distribuční soustavy je povinen přijmout *Program rovného zacházení* vnitřním předpisem. Na jeho provádění dohlíží auditor programu, který je jmenován nebo jinak ustanoven provozovatelem distribuční soustavy. Každoročně do 30. dubna auditor programu zpracuje a předloží úřadu výroční zprávu o opatřeních přijatých k provádění Programu rovného zacházení za uplynulý rok.

V roce 2017 byly předloženy úřadu výroční zprávy o opatřeních přijatých k provádění *Programu rovného zacházení za rok 2016* od všech provozovatelů distribučních soustav, na které se tato povinnost vztahuje.

Energetický regulační úřad tak na základě vyhodnocení plnění povinností provozovateli distribučních soustav nemusel přijmout žádná opatření, aby zajistil plnění povinností vyplývajících ze směrnice 2009/73/ES.

Energetický regulační úřad je národním regulačním orgánem podle směrnice 2009/73/ES a nařízení (ES) č. 715/2009 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám. ERÚ vykonává působnost v souladu s dalšími evropskými předpisy, jako je například nařízení (EU) č. 2017/460, nařízení č. 2017/459 a nařízení (EU) č. 312/2014, kterým se stanoví kodex sítě pro vyrovnávání plynu v přepravních sítích. ERÚ se významně podílí také na opatřeních směřujících k zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu podle nařízení (EU) č. 2017/1938.

Z hlediska vnitrostátního práva vykonává ERÚ své pravomoci na základě energetického zákona. Podobně jako v elektroenergetice spadá do jeho působnosti v oblasti plynárenství zejména regulace cen, výkon dohledu nad trhy s plynem a ochrana zájmů zákazníků a spotřebitelů. Energetický zákon je v oblasti plynárenství proveden zejména vyhláškou č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 195/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v plynárenství.

V souvislosti s úkolem vlády ČR, kterým bylo uloženo ministroví průmyslu a obchodu vypracovat návrh novely energetického zákona s úpravou základních pravidel pro výkon regulace v energetických odvětvích a v oblasti správního trestání při porušení povinností vyplývajících z energetického zákona, podílel se ERÚ v průběhu roku 2017 na přípravě novely energetického zákona. V rámci připravované novely byly velmi intenzivně diskutovány otázky související se zajištěním bezpečnosti dodávek zemního plynu v ČR, oprávnění provozovatelů zásobníků plynu nakupovat plyn pro flexibilní využití kapacity zásobníků a problematika podnikání v oblasti LNG.

Z podzákoných právních předpisů ovlivňujících oblast plynárenství byla v roce 2017 novelizována vyhláška č. 330/2017 Sb., o obsahových náležitostech Pravidel provozování přenosové soustavy, Pravidel provozování distribuční soustavy, Řádu provozovatele přepravní soustavy, Řádu provozovatele distribuční soustavy, Řádu provozovatele podzemního zásobníku plynu a obchodních podmínek operátora trhu. Vyhláška aktualizuje obsahové náležitosti pravidel, řádů a obchodních podmínek jednak s ohledem na poznatky z praktické aplikace těchto dokumentů, a dále zohledňuje rozsáhlou legislativní činnost v oblasti energetiky na straně Evropské unie, kdy jsou zejména v plynárenství vyžadovány nové postupy i nové informace poskytované účastníkům, na základě kterých se rozhodují na trhu s plynem.

4.2. Prosazování hospodářské soutěže

4.2.1. Velkoobchodní trhy

Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Trh s plynem v ČR je v souladu s třetím energetickým balíčkem od roku 2007 plně liberalizován. ERÚ nemá pravomoc stanovovat výši cen plynu obchodovaného na velkoobchodním trhu. Na velkoobchodním trhu funguje účinná hospodářská soutěž, kterou není nutné nahrazovat regulací ze strany úřadu. Velkoobchodní ceny jsou utvářeny na základě vzájemné dohody mezi subjekty v návaznosti na aktuální situaci na trhu.

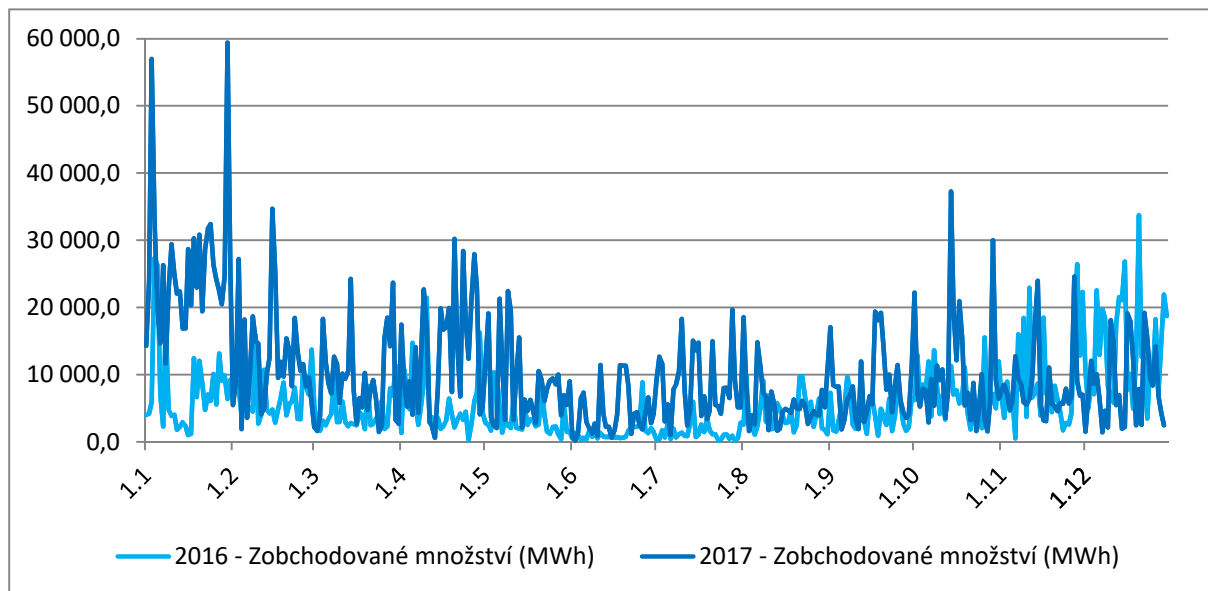
Obchodníci fungující na velkoobchodním trhu mohou plyn pořizovat nákupem na komoditních burzách, nákupem na základě dlouhodobých kontraktů, nebo nákupem od jiného obchodníka. Dlouhodobé kontrakty v současné době již nejsou dodavateli plynu preferovány. Na základě v minulosti uzavřených kontraktů je však do ČR stále dováženo významné množství plynu, které je dále předmětem obchodů mezi účastníky trhu s plynem.

Krátkodobý trh s plynem

Krátkodobý trh s plynem je v souladu s ustanovením § 20a energetického zákona organizován držitelem výlučné licence na činnosti operátora trhu. V roce 2017 byl z důvodu nízkého zájmu účastníků trhu s plynem o denní trh s plynem organizován pouze vnitrodenní trh s plynem.

Na vnitrodenním trhu s plynem byl oproti roku 2016 zaznamenán výrazný nárůst využití, což prokazuje jeho atraktivitu a správné nastavení pravidel fungování. V roce 2017 bylo na vnitrodenním trhu obchodováno 3 747 GWh plynu, což představuje meziroční nárůst o 79 procent. Vážený průměr cen obchodovaného plynu na vnitrodenním trhu v roce 2017 činil 18,02 EUR/MWh.

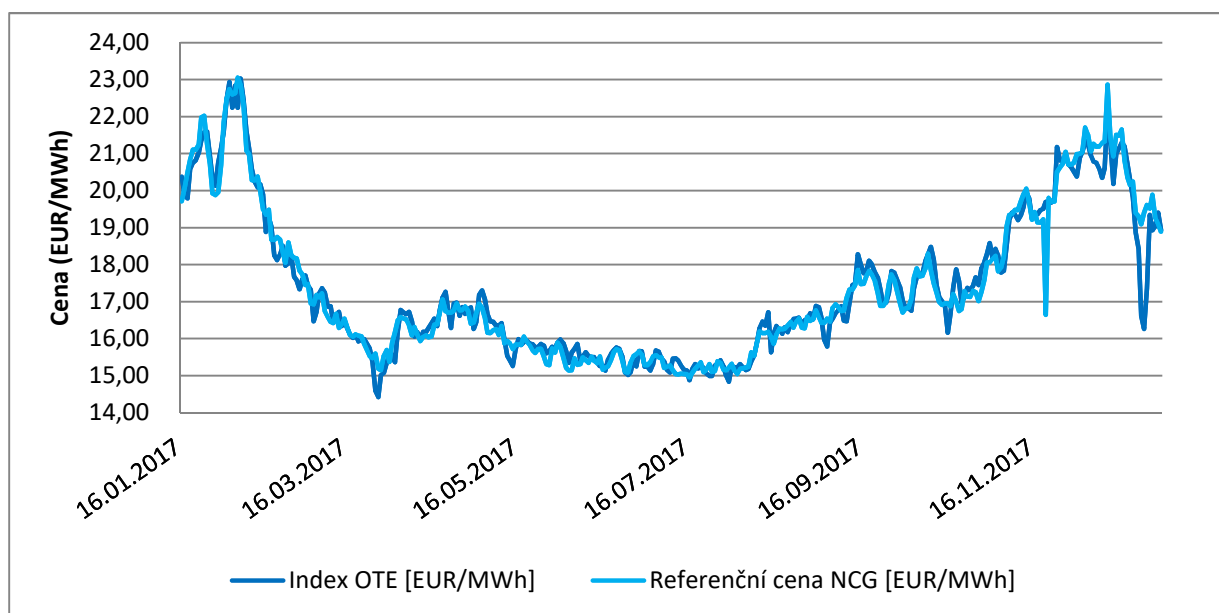
Graf č. 10 – Množství obchodovaného plynu v letech 2016 a 2017

Zdroj dat: OTE, a. s.

Vážený průměr cen vnitrodenního trhu s plynem organizovaného operátorem trhu v roce 2017 kopíroval průběh váženého průměru cen porovnatelného produktu platformy NCG obchodovaného na spotovém trhu v rámci burzy European Energy Exchange AG (EEX, platforma PEGAS). Podrobnější porovnání vývoje cen na vybraných vnitrodenních trzích je uveden v grafu č. 11.

Graf č. 11 – Porovnání ceny Indexu OTE s NCG

Zdroj dat: OTE, a. s.

Vážené denní průměry cen plynu zobchodovaného na vnitrodenním trhu v roce 2017 byly v přímé korelaci s vývojem cen na dalších obchodních platformách v sousedních zemích, kde je obchodován plyn (NCG, TTF, Gaspool, CEGH). Z pohledu roku 2017 byl zachován rostoucí trend zájmu o využití tohoto trhu ze strany účastníků trhu s plynem a díky tomuto je lze považovat za plnohodnotnou platformu, na níž lze realizovat obchodní záměry. Uzavírání obchodů na vnitrodenním trhu s plynem probíhající 24 hodin 7 dní v týdnu je založeno na principu automatického párování nabídek. Obchodování probíhá v měně euro a obchodovatelnou periodou je jeden plynárenský den. Zúčtování uzavřených obchodů je umožněno v eurech nebo českých korunách. Místem dodání plynu z uzavřených obchodů je český virtuální obchodní bod organizovaný operátorem trhu.

Lze proto konstatovat, že vnitrodenní trh s plynem organizovaný operátorem trhu v ČR je plnohodnotným a funkčním nástrojem pro pořizování plynu na velkoobchodním trhu. Pro účastníky trhu s plynem je důležité, že je vnitrodenní trh s plynem schopen uspokojit i nárazově vysoké poptávané denní objemy plynu za ceny srovnatelné s dalšími klíčovými obchodními platformami relevantními pro ČR. Cena zároveň zůstává nižší než na rakouském trhu CEGH.

POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE

POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE (PXE) provozuje rovněž burzovní trh pro obchodování s plynem v podobě derivátových produktů s dodáním do virtuálního bodu obchodování na českém trhu. V rámci obchodování s plynem bylo v roce 2017 na PXE zobchodováno 1 520 kontraktů o objemu 2 737 GWh v hodnotě 49 474 045,36 EUR. Dne 8. prosince 2017 veškeré spotové produkty a termínové kontrakty, které jsou v současné době k dispozici na trhu s plynem PXE, byly otevřeny na panevropské obchodní platformě PEGAS. Všechny produkty PXE, které se týkají obchodování s plynem, jsou nyní kotovány pod licenci Powernext.

4.2.2. Maloobchodní trhy

Maloobchodním trhem s plynem se rozumí prostředí, v němž obchodníci s plynem nabízejí a prodávají služby související s dodávkou plynu zákazníkům. K poslednímu dni roku 2017 evidoval ERÚ v ČR celkem 2 844 257 odběrných míst zákazníků odebírajících plyn připojených k regionálním distribučním soustavám. Oproti roku 2016 tedy došlo k nárůstu počtu evidovaných odběrných míst o 3 786. Nárůst byl způsoben přičtením odběrných míst z lokálních distribučních soustav, které se nově sledují od 1. ledna 2017. Podrobnější přehled o struktuře zákazníků odebírajících plyn v ČR je uveden v následující tabulce č. 6 (počty odběrných míst jednotlivých kategorií zákazníků jsou uvedeny včetně počtu odběrných míst využívaných pro plnicí stanice CNG).

Tabulka č. 6 – Počet odběrných míst plynu v roce 2017

Kategorie zákazníka	Počet odběrných míst	Podíl [%]
Velkoobděratel	1 703	0,06
Střední odběratel	6 817	0,24
Malooobděratel	203 138	7,14
Domácnost	2 632 599	92,56
Celkem	2 844 257	100,0

Zdroj: ERÚ

V roce 2017 bylo evidováno celkem 227 545 změn dodavatele plynu, z toho 199 678 změn se uskutečnilo u nejpočetnější kategorie zákazníků, tedy domácností. Podrobnější strukturu počtu změn dodavatele plynu ukazuje tabulka č. 7.

Tabulka č. 7 – Počet změn dodavatele plynu v období 2011 –2017

Kategorie zákazníka	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Velkoodběratel	537	979	449	330	329	617	305
Střední odběratel	1 142	2 951	3 061	1 572	1 326	1 973	1 357
Maloodběratel	26 994	27 829	29 091	23 704	21 642	28 411	26 205
Domácnost	333 268	316 297	264 680	174 783	154 465	172 949	199 678
Celkem	361 941	348 056	297 281	200 389	177 762	203 950	227 545

Zdroj: OTE, a.s.

Následující tabulka č. 8 vyjadřuje počet změn dodavatele k počtu odběrných míst (switching) v členění po jednotlivých kategoriích zákazníků za rok 2017.

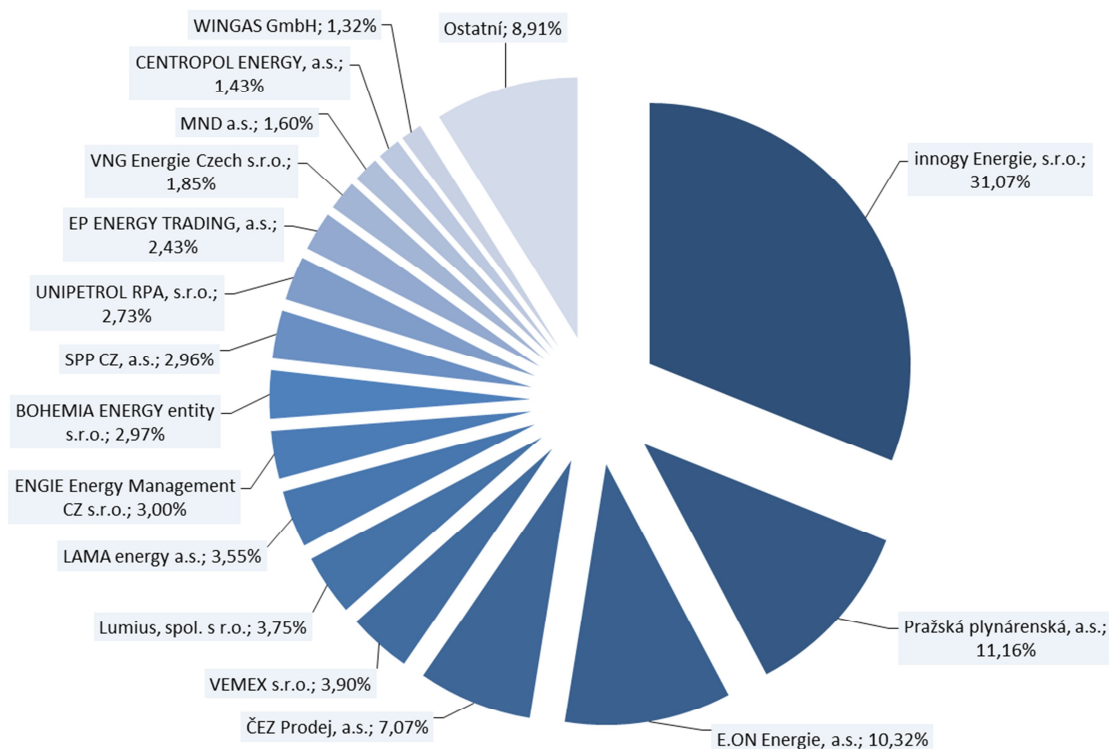
Tabulka č. 8 – Počet změn dodavatele plynu v roce 2017

Kategorie zákazníka	Počet změn dodavatele	Celkový počet odběrných míst	Switching
			[%]
Velkoodběratel	305	1 703	17,91
Střední odběratel	1 357	6 817	19,91
Maloodběratel	26 205	203 138	12,90
Domácnost	199 678	2 632 599	7,58
Celkem	227 545	2 844 257	8,00

Zdroj: ERÚ

V roce 2017 evidoval ERÚ 110 aktivních obchodníků, kteří během roku dodávali plyn zákazníkům. Největší podíl na trhu z pohledu dodaného množství plynu měla v roce 2017 společnost innogy Energie, s.r.o. s 34,95 procenta, následovaná společností Pražská plynárenská, a.s. s 11,29 procenta a společností E.ON Energie, a.s. s 10,88 procenta. Podrobnější přehled o zastoupení obchodníků s plynem na dodávkách zákazníkům je zobrazen v následujícím grafu č. 12.

Graf č. 12 – Podíl obchodníků na dodávkách plynu v roce 2017

Pozn.: Obchodníci se zastoupením menším než 1 % jsou zahrnuti do položky ostatní

Zdroj: ERÚ

Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Energetický regulační úřad v souladu se svými povinnostmi uvedenými v energetickém zákoně provádí průběžný monitoring a šetření týkající se fungování trhu s plynem za účelem zjištění, zda na trhu existuje účinná hospodářská soutěž. Součástí této činnosti je také vyhodnocování podmínek fungování liberalizovaného trhu s plynem v ČR. Na základě monitoringu prováděného v roce 2017 ERÚ konstatuje, že na trhu s plynem existuje účinná hospodářská soutěž a podmínky pro fungování liberalizovaného trhu s plynem jsou nastaveny správně. Každý zákazník má právo vybrat si takového obchodníka s plynem, který bude nejlépe vyhovovat jeho požadavkům. Ve srovnání s ostatními zeměmi EU však svých možností změnit dodavatele využívá poměrně malá část zákazníků. Konkurenční tlak na obchodníky s plynem proto není tak silný, a řada obchodníků tedy může nabízet své služby za vyšší ceny, protože je jejich zákazníci akceptují.

4.2.3. Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže

Na základě požadavků uvedených ve směrnici 2009/73/ES implementovaných do vnitrostátní právní úpravy ČR stanovuje ERÚ taková pravidla, která zajišťují bezpečné fungování trhu s plynem a podporují konkurenční prostředí. Trh s plynem je od roku 2007 zcela liberalizován a ERÚ reguluje pouze ty ceny, které nemohou být z technických nebo organizačních důvodů utvářeny tržními mechanismy v rámci konkurenčního prostředí. Na trhu s plynem v ČR působí dlouhodobě několik desítek obchodníků s plynem, kteří nabízejí služby zákazníkům. Trh s plynem v ČR funguje na základě nediskriminačního přístupu, kdy

každý obchodník může oslovit libovolného zákazníka a stejně tak i všichni zákazníci mohou uzavřít smlouvu s kterýmkoli obchodníkem. Ceny služeb dodávky a další podmínky dodávky závisí pouze na vzájemné oboustranné dohodě. Rozvinuté konkurenční prostředí na trhu s plynem umožnilo vznik širokého spektra nabídek obchodníků, co do výše ceny, tak i souvisejících obchodních podmínek. Dynamika trhu tak závisí spíše na schopnosti a ochotě zákazníků měnit dodavatele a zajistit si tak pro sebe výhodnější podmínky. Energetický zákon a z něj vycházející prováděcí právní předpisy zaručují všem zákazníkům právo změny dodavatele plynu. Tato změna je bezplatná. Při dodržení stávajících obchodních podmínek má tedy každý zákazník právo a možnost zvolit si svého dodavatele plynu.

V roce 2017 ERÚ v rámci výkonu svých pravomocí v souladu s § 17 energetického zákona pokračoval v průběžném monitoringu uplatňování omezujících nebo nepřiměřených podmínek ve smlouvách na trhu s plynem omezujících nebo vylučujících práva zákazníka a dále monitoroval stav hospodářské soutěže na velkoobchodním a maloobchodním trhu s plynem. V rámci prováděného monitoringu ERÚ nezjistil, že by na trhu s plynem byly uplatňovány postupy nebo nástroje omezující práva zákazníků, nebo narušující hospodářskou soutěž. ERÚ tak neuložil v roce 2017 žádné opatření k odstranění příčin bránících účinné hospodářské soutěži na trhu s plynem.

Energetický regulační úřad v souladu se svou povinností chránit spotřebitele pokračoval ve zveřejňování indikativní ceny služby dodávky plynu na svých webových stránkách s cílem zvýšení informovanosti spotřebitelů. Tato cena představuje orientační hodnotu pro spotřebitele. Indikativní ceny představují pro zákazníka nezávaznou informaci o tom, zda ceny, za které pořizuje službu dodávky plynu, odpovídají reálné situaci na maloobchodním trhu s plynem.

V indikativních cenách služeb dodávky jsou zohledněny velkoobchodní ceny vlastního plynu obchodovaného na energetických burzách, za které mají obchodníci s plynem možnost plyn nakoupit pro dané období. Dále obsahují marži obchodníků, která pokrývá náklady obchodníků související se zajištěním služby dodávky plynu pro své zákazníky, a přiměřený zisk.

Indikativní ceny služeb dodávky plynu představují průměrnou hodnotu, která již v sobě obsahuje jak cenu za odebraný plyn, tak i stálý měsíční plat za dodávku plynu. Naopak nezahrnuje regulované ceny za distribuci a za činnost operátora trhu, které jsou stanovené cenovým rozhodnutím úřadu, a zákazník je nemůže změnou obchodníka s plynem ovlivnit.

4.3. Bezpečnost dodávek

V této oblasti je kompetentní autoritou Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Energetický regulační úřad v rámci svých kompetencí sleduje a vyhodnocuje plnění povinnosti zajištění bezpečnostního standardu dodávek plynu v ČR. Na základě vyhodnocení dat od obchodníků s plynem zpracovává měsíční zprávy o BSD, které jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách úřadu. V těchto zprávách ERÚ kromě jiného sleduje naplnění jedné z jeho hlavních priorit, jíž je identifikace všech faktorů, které by mohly tvořit překážku v zajištění bezpečných a spolehlivých dodávek plynu konečným zákazníkům v ČR.

5. Ochrana spotřebitele a řešení sporů v elektroenergetice a plynárenství

5.1. Ochrana spotřebitele

Energetický regulační úřad v rámci své působnosti zejména chrání oprávněné zájmy zákazníků a spotřebitelů v energetických odvětvích.

Založení pravomoci úřadu k rozhodování takových sporů vyplývá z ustanovení čl. 3 odst. 7 směrnice 2009/72/ES (resp. čl. 3 odst. 3 směrnice 2009/73/ES), podle kterého jsou členské státy povinny zabezpečit vysokou úroveň ochrany spotřebitele také s ohledem na zabezpečení mechanismu řešení sporů. Novelou energetického zákona, provedenou zákonem č. 211/2011 Sb. s účinností od 18. srpna 2011, byla v této souvislosti transponována příslušná ustanovení směrnice 2009/72/ES a směrnice 2009/73/ES ve spojení s Přílohou I. do jednotlivých ustanovení energetického zákona.

Podle ustanovení § 17 odst. 7 písm. e) energetického zákona ERÚ na návrh zákazníka v postavení spotřebitele odebírajícího elektřinu, plyn nebo tepelnou energii pro spotřebu v domácnosti, nebo zákazníka, který je fyzickou osobou podnikající, rozhoduje:

1. spory mezi zákazníkem a držitelem licence o splnění povinností ze smluv, jejichž předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie,
2. určení, zda právní vztah mezi zákazníkem a držitelem licence, jehož předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie, vznikl, trvá nebo zanikl, a kdy se tak stalo.

Procesně postupuje ERÚ dle § 141 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Sporné řízení je zahájeno na návrh spotřebitele, druhou stranou sporu je dodavatel nebo distributor elektřiny, plynu, a tepelné energie. V tomto řízení ERÚ vychází z důkazů, který byly účastníky řízení navrženy. Pokud navržené důkazy nepostačují ke zjištění stavu věci, může správní orgán (ERÚ) provést i důkazy jiné.

Na základě ustanovení § 20e písm. c) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, byl ERÚ určen jedním ze subjektů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, který je vedený v seznamu subjektů ADR (*alternative dispute resolution*) Komise. ERÚ je tak příslušný pro řešení sporů zahájených spotřebiteli, tzn. fyzickými osobami, které nejednají v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání, proti obchodníkům v energetických odvětvích.

V roce 2017 ERÚ začal ve spolupráci s největšími obchodníky s elektřinou a plynem připravovat vzorový Etický kodex, který by obsahoval základní pravidla a postupy etického jednání se zákazníkem v postavení spotřebitele.

5.2. Řešení sporů

Energetický regulační úřad v roce 2017 vedl podle čl. 37 odst. 11, čl. 37 odst. 4 písm. e), čl. 37 odst. 5 písm. c) směrnice 2009/72/ES 87 sporných řízení, kdy na straně navrhovatele na zahájení sporného řízení byla osoba v postavení spotřebitele. Z tohoto počtu řízení bylo v roce 2017 uzavřeno pravomocným rozhodnutím 46 sporných řízení.

Energetický regulační úřad v roce 2017 vedl dle čl. 41 odst. 11 a čl. 41 odst. 4 písm. e) směrnice 2009/73/ES 88 sporných řízení, kdy na straně navrhovatele na zahájení sporného řízení byla osoba v postavení spotřebitele. Z tohoto počtu řízení bylo v roce 2017 uzavřeno pravomocným rozhodnutím 67 sporných řízení.